

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

**LAPIN YLIOPISTON TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2003**

**HYVÄKSYTTY LAPIN YLIOPISTON
HALLITUKSEN KOKOUKSESSA
24.3.2004**

**ESKO RIEPULA
REHTORI**

1	TOIMINTAKATSAUS	1
1.1	Yliopiston tehtävä	1
1.2	Organisaatio ja rahoitus	3
2	TOIMINNAN TULOKSELLISUUDEN KUVAUS	10
2.1	Vaikuttavuus, taloudellisuus ja tuottavuus	10
2.1.1	Tutkimus, taiteellinen toiminta ja jatkokoulutus	10
2.1.2	Peruskoulutus	16
2.1.2.1	Opiskelijavalinta	16
2.1.2.2	Opetustarjonta	18
2.1.2.3	Perustutkinnot	25
2.1.2.4	Peruskoulutuksen vaikuttavuus	27
2.1.2.5	Kansainvälisyys peruskoulutuksessa	28
2.1.3	Aikuiskoulutus	33
2.1.4	Yhteiskunnallinen palvelutoiminta	35
2.1.5	Harjoittelukoulu	38
2.1.6	Kirjasto	39
2.2	Kannattavuus	40
2.2.1	Liiketaloudellinen maksullinen palvelutoiminta	40
2.2.2	Julkisoikeudellinen maksullinen palvelutoiminta	42
2.2.3	Muu budjettirahoitusta täydentävä rahoitus	43
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN TARKASTELU	44
3.1	Tilinpäätöslaskelmat	44
3.2	Tilinpäätöslaskelman liitteenä annettavat tiedot	48
3.3	Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu	59
4	SISÄINEN VALVONTA	65
5	ALLEKIRJOITUKSET	66

1 TOIMINTAKATSAUS

1.1 Yliopiston tehtävä

Lapin yliopiston tehtävänä on yliopiston ja opetusministeriön välisen vuosia 2001-2003 koskevan tulossopimuksen mukaan *edistää maailman pohjoisten alueiden tuntemusta ja yhteiskunnallista ja kulttuurista kehitystä sekä näillä alueilla asuvien ihmisten hyvinvointia*. Yliopiston vahvuuksia ovat pohjoisen ihmisen ja yhteiskunnan tuntemus, monialaisuus sekä tieteellisen ja taiteellisen toiminnan yhdistäminen.

Vahvuuksiensa avulla yliopisto haluaa kehittyä rakentavaksi henkisen kasvun ympäristöksi yhteisönsä jäsenille ja olla johtava pohjoisen osaamisen keskus, monialainen palvelu- ja elämysosaaja, elinkeinorakenteen uudistamisen edellytysten kehittäjä sekä vahva Lapin aikuiskouluttaja.

Yliopiston yhteiskunnallinen tehtävä on vahvistaa pohjoisen asemaa osana Eurooppaa ja osana globaalia toimintaympäristöä. Välineitä sen toteuttamisessa ovat uuden tutkimustiedon tuottaminen, sen välittäminen ja aktiivinen kehittämistoiminta. Tehtävän onnistumisen taustalla ovat pohjoisen osaamisen verkottaminen ja verkostojen hyödyntäminen sekä pohjoisen hyvä tuntemus.

Pohjoiseen sisältyy yleismaallisia, kansallisia ja vain sille alueelle ominaisia erityispiirteitä, jotka heijastuvat yliopiston koulutusaloilla tutkimukseen, opetukseen ja muuhun palvelutoimintaan koulutusalaista riippuen omilla painotuksillaan.

Yliopiston lähtökohtana on, että pohjoinen toimintaympäristömme kehittyi 2000-luvulla kohti osaamista, omatoimisuutta ja kansainvälisyyttä. Arktisuus ja pohjoisuus ovat sen vahvuuksia. Oma lähiympäristömme, Lappi, saavuttaa kansainvälisesti merkittävän aseman erityisesti kulttuurin ja elämystuotannon maakuntana.

Pohjoinen toimintaympäristö pitää sisällään myös suuria haasteita. Muuttoliike, hyvin koulutetun väestön siirtyminen eteläisiin kasvukeskuksiin ja syrjäytyminen eivät tunne valtakuntien rajoja vaan ovat pohjoisten alueiden yhteisiä ongelmia. Yliopisto on tällaisen kehityksen pysäyttäjänä lähinnä uusien mahdollisuuksien ja niiden hyödyntämistä tukevien edellytysten luoja. Lapin yliopisto on määritellyt tähän toimintaan liittyvät vahvuutensa ja tavoitteensa yliopisto 2010-strategiassa. Väestön ikääntyminen on haaste yliopistokoulutukselle. Samalla se on haaste yliopiston kyvyille tuottaa uudenlaisia ratkaisuja yhteiskunnallisten palveluiden tuottamiseksi.

EU:n tutkimus- ja kehitys- sekä tavoiteohjelmat ovat esimerkkejä välineistä, joiden avulla yliopisto voi lisätä vaikuttavuuttaan yhteistyössä kansainvälisten, kansallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Ne eivät kuitenkaan yksin riitä, vaan edellyttävät tuekseen kansallista tahtoa. Yliopiston vaikuttavuus on riippuvainen aloista, joilla se voi täysipainoisesti toimia kaikilla tehtävälajoillaan niin tutkimuksessa, koulutuksessa kuin palvelutoiminnassakin. Pohjoisen pitkät välimatkat ja yhä harveneva asutus ovat haasteita, joihin tulee vastata myös koulutuksen ja tutkimuksen alavalikoiman keinoin.

Pohjoinen toimintaympäristö asettaa haasteita myös yliopiston kansainväliselle toiminnalle. Yliopisto on monin tavoin mukana Euroopan Unionin pohjoisen ulottuvuuden toimenpideohjelman aikaansaamisessa ja sillä on tärkeä tehtävä jatkossakin sen kansallisessa toteuttamisessa. Yliopiston sisällä käytännön tason kansainvälisyydellä yliopisto voi edistää alueen hyvinvointia; mitä paremmat mahdollisuudet kansainväliseen harjoitteluun ja opiskelijavaihtoon yliopisto kykenee tarjoamaan opiskelijoilleen, sitä paremmat ovat alueen

mahdollisuudet selvittää tulevaisuudessa kansainvälisillä markkinoilla. Kansainvälisen verkottumisen ohella yliopiston on tärkeää huolehtia myös kansallisen tason yhteistyöstä niin tutkimuksen, tutkijakoulutuksen kuin perusopetuksenkin tasolla.

Pohjoinen omatoimisen alueena edellyttää osaamisen ohella yrittäjyyttä. On osoitettu, että osaaminen houkuttelee alueelle yrityksiä. Samanaikaisesti tietoisien avoimelle sektorille suunnatun koulutuksen ohella tarvitaan yliopisto-opiskelijoille kannustamista yrittäjyyteen sekä määrätietoista yrittäjyyttä tukevaa aikuiskoulutusta.

Lapin korkeakoulujen aluestrategian mukaisesti yliopisto, Lapin ammattikorkeakoulut ja kesäyliopisto verkottavat osaamistaan Lapin yhteiseen maakuntakorkeakouluun tavoitteena tukea Lapin seutukuntien kehittämistavoitteiden toteutumista. Tässä työssä yliopiston aikuiskoulutuksella ja kehitystyötä tukevalla tutkimus- ja kehitysosaamisella on keskeinen rooli.

Venäjä-yhteistyö

Lapin yliopisto on kehittänyt Venäjä-osaamistaan osana opetusministeriön vahvistamaa tavoiteohjelmaa. Lapin yliopisto on sitoutunut suuntautumaan Venäjä-yhteistyössään Barentsin alueelle ja Luoteis-Venäjälle. Lapin yliopisto sai vuonna 2003 erillisen määrärahan Venäjä-asioiden kehittämiseen. Määrärahalla palkattiin projektisuunnittelija hoitamaan vuoden 2003 ajaksi Venäjän toimintoihin liittyviä asioita sekä toimimaan Finnarents-hanketukiyksikön yhteyshenkilönä.

Rovaniemen *Finnarents-hanketukiyksikkö* muodostettiin aiemmin Helsingissä toimineesta Lapin yliopiston Finnarentsin yksiköstä ja Rovaniemen ammattikorkeakoulun Barentsin osaamiskeskuksesta. Finnarents-hanketukiyksikön on tarkoitus edelleen vahvistaa ulkopuolisella rahoituksella tehtävän projektitoiminnan yhteistyötä ja osaamista. Tärkeitä yhteistyökumppaneita Barents-yhteistyössä ovat mm. Elinkeinokehittäjä *eero*, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto, Lapin liitto, lääninhallitus ja Lapin TE-keskus.

Lapin yliopisto on mukana myös kolmessa CIMO:n rahoittamassa Suomen ja Venäjän opiskelijavaihdon FIRST-verkostossa (Finnish Russian Student Exchange Programme). Verkostojen sisällä Lapin yliopistoon saapui Venäjältä 12 opiskelijaa vuonna 2003. Lapin yliopistosta Venäjällä opiskeli yksi opiskelija.

Perinteisen tutkimus- ja koulutusyhteistyön lisäksi Lapin yliopisto on aktiivisesti ja onnistuneesti osallistunut EU:n rahoittamiin alueellisiin kehittämishankkeisiin mm. INTERREG ja TACIS -ohjelmien kautta. Tästä esimerkkinä Barents Specialists -ohjelma, jonka päähakijana toimii Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja jonka koordinaatiotoimisto on Lapin yliopistossa.

Lapin yliopistoon onkin syntynyt em. projektien kautta korkeatasoista Venäjä-osaamista. Venäjä-osaaminen on vahvistumassa asteittain kaikilla yliopiston koulutusaloilla. Lapin yliopisto tekee aktiivista yhteistyötä kaikkien Kuolan ja Arkangelin yliopistojen kanssa. Yliopistolla on yhteistyösopimus myös Apatiitissa sijaitsevan Kuolan tiedekeskuksen kanssa.

Arktinen keskus ja University of Arctic-verkosto

Vuoden 2003 aikana yliopisto on panostanut voimakkaasti Arktisen keskuksen tutkimustoimintaan. Keskukseen perustettiin kolme uutta tutkimusprofessorin virkaa tehtävänänsä kehittää yksikön tutkimusta valituilla painoaloilla. Toisena keskeisenä kehittämisen kohteena on ollut keskuksen tiedekeskusnäyttely, jonka uudistamiseen suunnataan Lapin tavoite 1-ohjelmaan liittyviä suoritusvarauksia vuosien 2004-2006 aikana yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Lapin yliopisto hoiti kansainvälisen arktisen yliopiston sihteeristöä vuosina 2001-2003. Tämä työ jatkuu myös kuluvalle sopimuskaudella.

Sosiaalityön ammatillinen lisensiaattikoulutus

Lapin yliopisto vastaa valtakunnallisen sosiaalityön ammatillisen lisensiaattikoulutuksen verkoston koordinoinnista. Verkosto perustettiin kiinteyttämään ja jäntevöittämään sosiaalityön koulutusyksiköiden olemassa olevaa yhteistyötä ja edistämään uusien yhteistyömuotojen löytämistä. Verkostoitumisen perustehtävä on sekä eriyttää koulutusyksiköiden vahvuudet että löytää yhteisen kehittämisen osa-alueet. Verkostoon kuuluvat Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan laitos, Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Kuopion yliopiston sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos, Lapin yliopiston sosiaalityön laitos, Tampereen yliopiston sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos sekä Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitos.

Koulutuksessa opiskeli 75 opiskelijaa. Koulutus jakaantuu kolmeen erikoisalaryhmään:

- Lapsi- ja nuorisososiaalityö
- Kuntouttava sosiaalityö
- Marginalisaatiokysymysten sosiaalityö

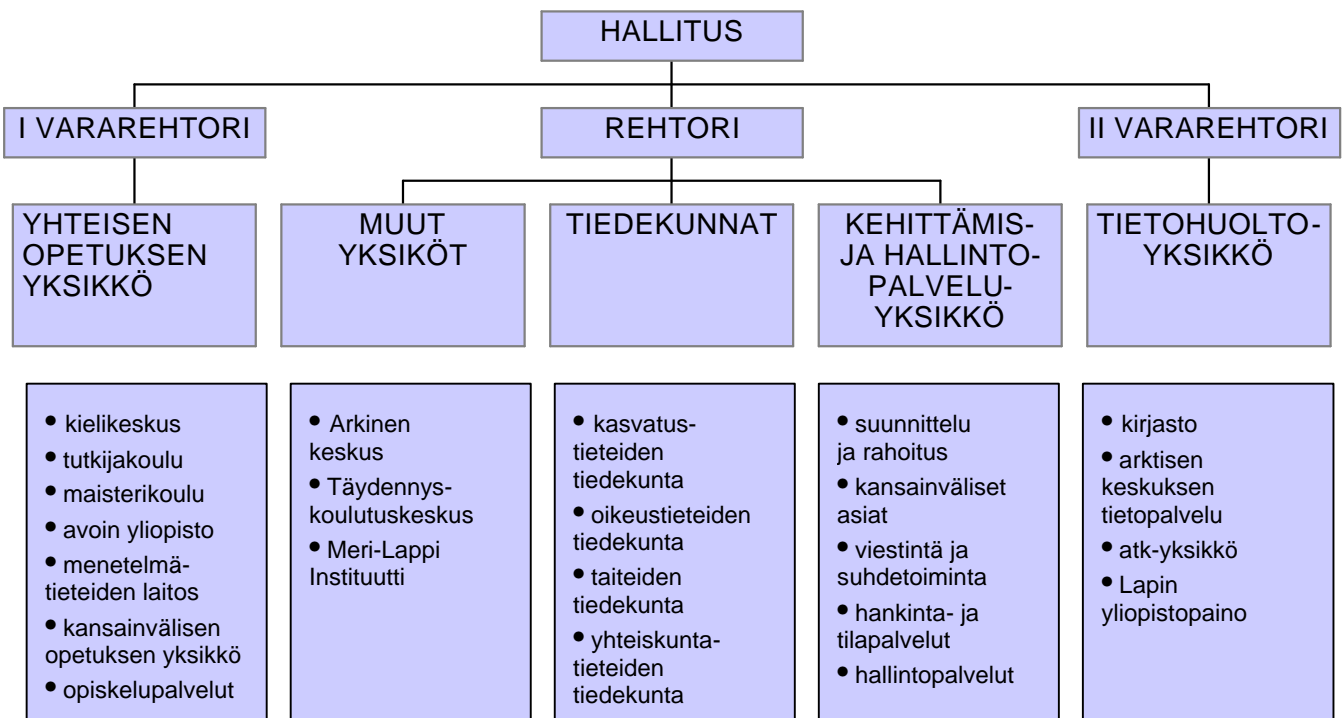
Vuoden 2003 aikana SOSNETin johtoryhmä päätti käynnistää uudelleen lapsi- ja nuorisososiaalityön -erikoisalan ja ensimmäisen kerran *yhteisösosiaalityö* -erikoisalan helmikuussa 2004. Lisäksi päätettiin, että mikäli rahoituskuviot saadaan järjestettyä, niin vuonna 2005 käynnistetään uudelleen kuntouttava sosiaalityö ja marginalisaatiokysymysten erikoisalat sekä ensimmäisen kerran *hyvinvointipalveluiden* erikoisala.

SOSNETin johtoryhmän kautta on myös organisoitu sosiaalityön ja sosiaalipalveluiden tutkijakoulu. Lisäksi SOSNETilla on yhteistyöhanke Venäjän sosiaalityön koulutuksen kehittämiseksi sekä yksi Suomen virtuaaliyliopiston rahoittamista pilottihankkeista.

1.2 Organisaatio ja rahoitus

Yliopistossa vuonna 2003 voimassa ollut organisaatio on ollut käytössä vuodesta 1998 lähtien. Sen mukaan rehtorin vastuulle kuuluvat tiedekuntien, muiden yksiköiden (Arktinen keskus, Täydennyskoulutuskeskus ja Meri-Lappi Instituutti) sekä kehittämis- ja hallintopalveluiden toiminta. I vararehtorin vastuulla on yhteisen opetuksen yksikkö. Siihen kuuluvat kielikeskus, tutkijakoulu, maisterikoulu, avoin yliopisto, menetelmätieteiden laitos, kansainvälisen opetuksen yksikkö ja opiskelupalvelut. Tietohuoltoyksikkö, johon kuuluvat kirjasto, arktisen keskuksen tietopalvelu, atk-yksikkö ja Lapin yliopistopaino, kuuluvat II vararehtorin toimialueeseen.

Kuvio 1. Lapin yliopiston organisaatio

Viides tiedekunta ja uusi johtosääntö

Vuoden 2004 alusta Lapin yliopistoon perustetaan viides tiedekunta, kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta. Tiedekunnan muodostaa aiemmin yhteiskuntatieteiden tiedekunnan tulosityksikkönä toiminut talouden ja matkailun laitos.

Yliopiston hallitus hyväksyi vuoden 2003 aikana yliopiston uuden johtosäännön, joka sekin hieman muuttaa yliopiston organisaatiota. Yliopiston kirjasto, kielikeskus, menetelmätieteiden laitos, täydennyskoulutuskeskus sekä alueellisen peruskoulutuksen yksikkö, johon kuuluvat avoin yliopisto ja maisterikoulu, saavat vuoden 2004 alusta erillislaitoksen aseman. Aikaisemmin erillislaitoksia ovat olleet Arktinen keskus ja Kemissä toimiva Oulun yliopiston kanssa yhteinen Meri-Lappi Instituutti.

Nykyisen johtosäännön mukaan toimivan yhteisen opetuksen yksikön johtokunnan tilalle perustetaan opetus- ja tutkimusneuvosto, jonka tehtävänä on yliopiston opetuksen ja tutkimuksen sekä niiden laadun arvioinnin yleinen kehittäminen. Neuvosto toimii yliopiston eettisenä toimikuntana. Lisäksi neuvosto koordinoi yliopiston yhteistä opetusta.

Tietohuollon koordinoinnista vastannut tietohuoltoyksikön johtokunta lakkautetaan ja sen tilalle perustetaan tietohuollon suunnittelutoimikunta. Uutena toimikuntana perustetaan aluepalveluiden suunnittelutoimikunta, jonka tehtävänä on yliopiston alueellisen kehittämistoiminnan ja aikuiskoulutuksen strateginen suunnittelu, koordinointi ja seuranta.

Henkilökunta

Lapin yliopiston henkilökunta teki 600 henkilötyövuotta vuonna 2003. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan osuus tehdyistä henkilötyövuosista oli 294 (49%) ja projekti- ja palveluhenkilökunnan 306 (51%). Henkilötyövuosien määrä kasvoi 22:lla eli 3,8% vuodesta 2002. Kasvu oli kokonaan opetus- ja tutkimushenkilökunnan tekemien henkilötyövuosien kasvua.

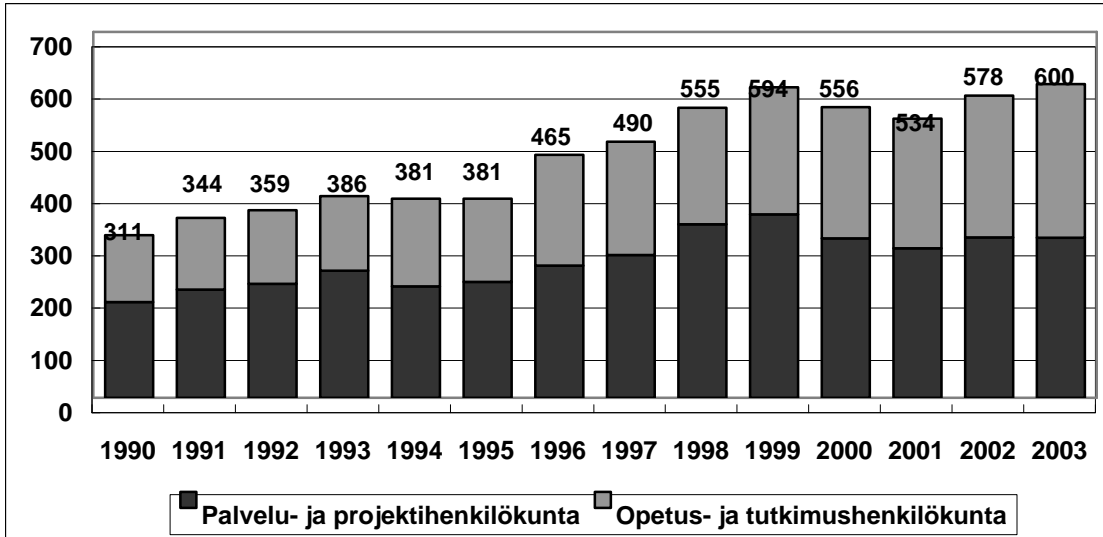
Vuodesta 2002 opetus- ja tutkimushenkilökunnan henkilötyövuodet kasvoivat 23:lla (8,5%) projekti- ja palveluhenkilökunnan henkilötyövuosien vähetessä yhdellä henkilötyövuodella.

Em. luvut eivät sisällä yliopiston harjoittelukoulua. Sen henkilötyövuodet mukaan laskien tehtiin Lapin yliopistossa yhteensä 634 henkilötyövuotta vuonna 2003.

Ulkopuolisin varoin henkilötyövuosista tehtiin 28% eli lähes saman verran kuin vuonna 2002. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan henkilötyövuosista ulkopuolisin varoin tehtiin neljännes ja projekti- ja palveluhenkilökunnan henkilötyövuosista 30%.

Vuodesta 1990 vuoteen 2003 yliopiston henkilökunnan tekemien henkilötyövuosien määrä on kasvanut 1,9-kertaiseksi. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan henkilötyövuodet ovat kasvaneet 2,3-kertaisiksi ja muun henkilökunnan 1,7-kertaisiksi.

Kuvio 2. Yliopiston henkilökunta (htv:t) 1990-2003 (ilman harjoittelukoulua)

Yksiköittäin henkilötyövuodet jakautuivat seuraavasti:

Taulukko 1. Yksiköiden osuudet (%) henkilötyövuosista 2003

Yksikkö	% htv:sta
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta	15,7
Taiteiden tiedekunta	15,0
Kasvatustieteiden tiedekunta	11,2
Hallinto*)	10,7
Arktinen keskus	9,8
Oikeustieteiden tiedekunta	9,5
Menetelmätieteiden laitos, tutkijakoulu, maisterikoulu	7,8
Täydennyskoulutuskeskus, avoin yliopisto	6,8
ATK	4,2
Kirjasto	4,0
Kielikeskus	3,0
Meri-Lappi Instituutti	2,3

*) Kehittämis- ja hallintopalvelut, yliopistopaino, opiskelija-asiat, kv. opetuksen yksikkö ja yhteisen opetuksen kanslia

Yliopistossa oli vuoden 2003 lopussa 625 työntekijää. Heistä naisia oli 61% ja miehiä 39%. Henkilöstön keski-ikä oli 41,2 vuotta. Miesten keski-ikä oli 42,3 ja naisten 40,5 vuotta. Vuodesta 2002 miesten keski-ikä oli hieman noussut ja naisten laskenut. Ikäryhmistä 20-29 - ja 30-39 -vuotiaiden sekä toisaalta 60-64 -vuotiaiden osuus henkilöstöstä on myös hieman noussut vuodesta 2002. Ikäryhmän 40-49 -vuotta osuus puolestaan on laskenut ja 50-59 -vuotiaiden osuus pysynyt entisellään.

Taulukko 2. Henkilöstö ikäryhmittäin

(31.12. tilanteen mukaan)

Ikäryhmä	%
20-29	16,0
30-39	28,6
40-49	30,7
50-59	20,0
60-64	4,3

Taulukko 3. Yliopiston henkilöstö koulutusasteittain

(31.12. tilanteen mukaan, luokitus: Tilastokeskus)

Koulutusaste	%
Tutkijakoulutus	17,0
Ylempi korkeakoulu	30,4
Alempi korkeakoulu	6,6
Alin korkea-aste*)	15,7
Keskiaste	21,0
Perusaste	9,4

*) tarkoittaa 2-3 vuoden koulutusta keskiasteen jälkeen. Tällaisia tutkintoja ovat esim. teknikko, merkonomi ja datanomi.

Työtyytyväisyys

Lapin yliopistossa uudistettiin vuonna 2003 henkilöstön työtyytyväisyyskysely. Kyselyyn vastasi 148 henkilöä eli alle 30% henkilöstöstä.

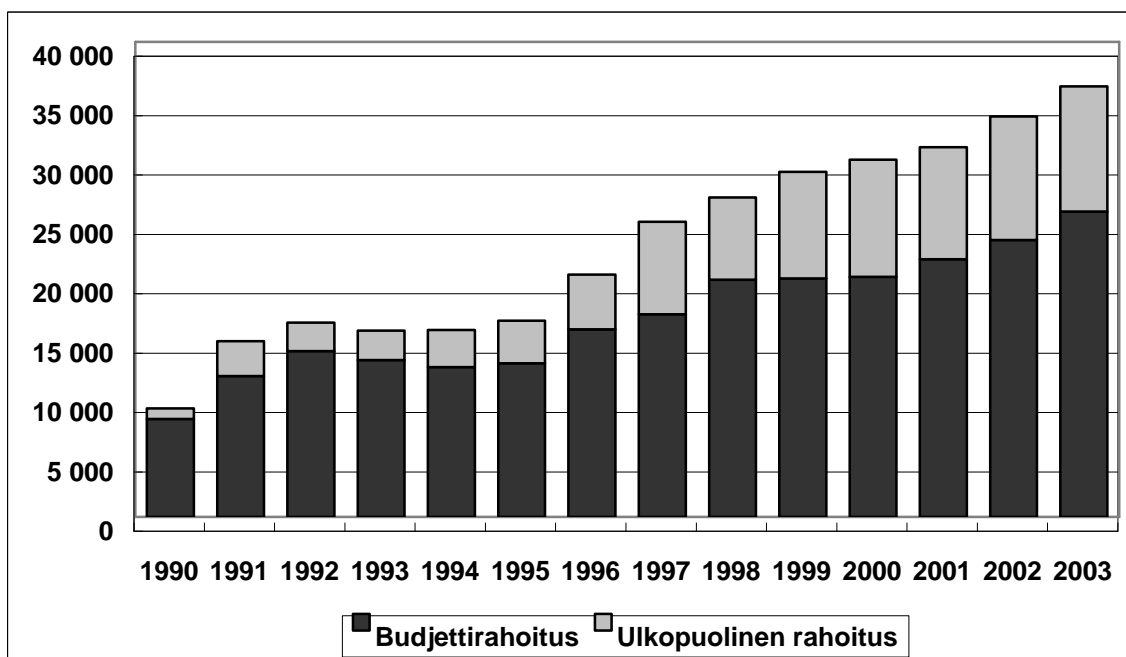
Kyselyn vastaukset olivat samansuuntaisia kuin vuotta aiemmin. Henkilöstö on tyytyväinen ja ylpeä työpaikastaan, työn itsenäisyydestä, mahdollisuudesta vaikuttaa työn sisältöön, työn vastuullisuudesta, haastavuudesta ja mielenkiintoisuudesta.

Tyytymättömyyttä aiheutti palkkauksen vastaamattomuus työtehtävien vaativuustasoon, työn tuloksista saadun palautteen vähäisyys, ammatinhallinnan puute ja vähäiset mahdollisuudet työssä kehittymiseen. Kritiikkiä esitettiin myös tasapuolisen kohtelun laiminlyömisestä, työn organisoinnista yliopistossa ja omassa yksikössä sekä avoimuuden puutteesta ja tiedonkulusta heikkoudesta.

Rahoituksen käyttö (ilman harjoittelukoulua)

Yliopiston kokonaismenot olivat vuonna 2003 yhteensä 36,3 miljoonaa euroa, josta budjettirahoituksella katettiin 25,7 M€. Ulkopuolista rahoitusta käytettiin 10,6 M€. Edellisvuodesta budjettirahoituksen käyttö kasvoi 10,3% ja ulkopuolisen rahoituksen käyttö 1,3%. Budjettirahoituksen osuus yliopiston kokonaismenoista oli 71% ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 29%.

Kuvio 3. Yliopiston tilinpäätökset 1990-2003

Taulukko 4. Yliopiston budjettirahoituksen käyttö menolajeittain (1 000 €)

Menolaji	Lapin yliopisto		Yliopistot yhteensä	
	€	%	€	%
Palkkaukset	16 964	66%	744 615	63%
Muut toimintamenot	4 882	19%	199 303	17%
Tilakustannukset	3 856	15%	241 373	20%
Yhteensä	25 702	100%	1 185 291	100%

Taulukko 5. Yliopiston ulkopuolinen rahoitus rahoituslähteittäin (1 000 €)

Rahoituslähde	Lapin yliopisto		Yliopistot yhteensä	
	€	%	€	%
Muu kotimainen*)	4 337	41,1	256 066	40,1
EU	4 322	40,9	71 786	11,2
Suomen Akatemia	1 072	10,2	121 395	19,0
Tekes	297	2,8	78 000	12,2
Muu ulkomainen**)	274	2,6	12 102	1,9
Kotimainen yritys	254	2,4	88 834	13,9
Ulkomainen yritys	0	0,0	10 971	1,7
Yhteensä	10 556	100	639 154	100

*) Muut ministeriöt (myös muu OPM), KERA, SITRA, lääninhallitukset, kunnat, kuntainliitot, yksityiset säätiöt ja rahastot, EU:n sosiaali- ja aluekehitysrahastojen kansalliset osuudet

**) Suoran EU-rahoituksen lisäksi sosiaali- ja aluekehitysrahastojen EU-osuudet

***) mm. ulkomaiset yliopistot ja kansainväliset järjestöt

Tulosalueittaiset kustannukset

Yliopiston kokonaisrahoituksen ja budjettirahoituksen tulosalueittainen kustannusjakauma on lähes samanlainen: puolet kustannuksista kohdistuu perustutkintokoulutukseen. Vuodesta 2002 perustutkintokoulutuksen osuus kustannuksista on hieman laskenut ja jatkotutkintokoulutuksen noussut. Muiden tulosalueiden kustannusosuudet olivat vuonna 2003 lähes samat kuin vuonna 2002.

Taulukko 6. Yliopiston tulosalueittaiset kustannukset (budjettirahoitus, 1 000 €)

Tulosalue	2003		2002	
	€	%	€	%
Perustutkintokoulutus	13 265	53	12 531	56
Yhteiskunnallinen palvelutoiminta	4 249	17	3 953	18
Jatkotutkintokoulutus	3 880	16	2 695	12
Muu tutkimus	1 975	8	1 897	8
Aikuiskoulutus	1 019	4	984	4
Taiteellinen toiminta	491	2	474	2
Yhteensä	24 879	100	22 534	100

Taulukko 7. Yliopiston tulosalueittaiset kustannukset (kokonaisrahoitus, 1 000 €)

Tulosalue	2003		2002	
	€	%	€	%
Perustutkintokoulutus	17 710	50	17 261	52
Yhteiskunnallinen palvelutoiminta	7 060	20	6 957	21
Jatkotutkintokoulutus	5 259	15	3 711	11
Muu tutkimus	2 792	8	2 598	8
Aikuiskoulutus	2 185	6	2 213	7
Taiteellinen toiminta	659	2	682	2
Yhteensä	35 665	100	33 422	100

2 TOIMINNAN TULOKSELLISUUDEN KUVAUS

2.1 Vaikuttavuus, taloudellisuus ja tuottavuus

2.1.1 Tutkimus, taiteellinen toiminta ja jatkokoulutus

Kasvatustieteiden tiedekunta

Tutkimuksen painopistealueita ovat:

- kasvatustieteellinen tutkimus
- ainedidaktinen tutkimus
- naistutkimus
- mediakasvatus

Uutena hankkeena tiedekunnassa käynnistyi kesällä ESR-rahoitteinen ”Älykäs leikkikenttä” – tutkimushanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää älykäs leikkikenttä, joka motivoi käyttäjiään oppimaan leikin avulla sekä motorisia, sosiaalisia että kognitiivisia taitoja ja joka on samalla kahden sukupolven kohtaamispaikka.

Myös aiemmin käynnistyneet Interreg-rahoitteiset ”Barentsin alueen osaaja- ja tutkijaverkoston kehittäminen” ja ”Arktisen alueen lasten ja nuorten psykososiaalinen terveys ja hyvinvointi” – hankkeet jatkuivat. Molemmat hankkeet saivat joulukuussa 2003 jatkorahoituksen vuosille 2004-2006.

Tiedekunnassa jatkui vuonna 2003 myös Suomen Akatemian ja Tekesin rahoittama ”Tiedon luomisen mallit ja metodit tulevaisuudessa: Mobiiliteknologiaa hyödyntävät monitieteiset sovellukset” –tutkimushanke. Hankkeen tavoitteena on mallintaa tulevaisuuden oppimisen tarpeita ja menetelmiä korostaen verkkopohjaista opiskelua ja mobiiliteknologioita.

Oikeustieteiden tiedekunta

Tiedekunnassa toteutettiin vuoden 2003 aikana mm. seuraavat Suomen Akatemian rahoittamat tutkimusprojektit:

- Valtiosääntö, demokratia ja Euroopan integraatio
- Satelliittitietoliikenteen oikeudellinen toimintaympäristö uudella vuosituhanella
- Parlamentarismi 2000 –projekti
- Sopimustoiminta ja liikesuhteiden hallinta
- Victims, perpetrators and prostitutes
- Immateriaalioikeudet varallisuusosoikeuden järjestelmässä
- Yhdenvertaisuusperiaate

Lisäksi tiedekunnassa käynnistyi vuoden 2003 alusta valtakunnallinen koko oikeustieteellistä koulutusala koskeva Oikeus muuttuvassa yhteiskunnassa –tutkijakoulu. OMY-tutkijakoulu on opetusministeriön ja Suomen Akatemian rahoittama ja siihen kuuluu 11 oikeustieteen koulutusalan tutkimusyksikköä. Mukana ovat kaikki oikeustieteelliset tiedekunnat ja muut merkittävimmät oikeustieteen tutkimusyksiköt Suomessa.

Vuoden 2003 aikana oikeustieteiden tiedekunnassa käynnistettiin myös Oikeudenhoidon koulutuskeskuksen toiminta. Pohjoiseen ihmiseen ja yhteiskuntaan liittyvistä hankkeista tiedekunta oli mukana mm. Om jordandvändningsrättigheterna på vardera sidan om Torneälven.

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Laskentatoimessa tutkimuksen painopistealueita ovat rahoituksen laskentatoimi, rahoitusmarkkinat, tilinpäätösanalyysi, laskentatoimen ja yritys juridiikan yhteiset kysymykset sekä johdon laskentatoimi.

Markkinoinnissa keskeisiä tutkimusalueita ovat mediaviestinnän, kulutuksen ja markkinointitieteen tutkimus, markkinointitutkimuksen metodiset ja metodologiset kysymykset, markkinoinnin teoria ja filosofia, markkinoinnin ja onnellisuuden suhde, palvelujen markkinointi, yritysimage, kuluttajakäyttäytyminen sekä matkailumarkkinointi.

Kansantaloustieteessä on käynnissä taloudellisten ilmiöiden kvantitatiivinen analyysi. *Matkailututkimuksessa* tehdään matkailumarkkinoinnin, matkailuyrittäjyyden, strategisen johtamisen, turismin, matkailun ja mobiliteetin kulttuuritutkimusta, tutkitaan kotiseutumatkailua, luottamusta ja vieraanvaraisuutta matkailussa, matkailua ja paikallisyhteisöä.

Myös saamelaisuus ja matkailu ovat tutkimuskohteina. Matkailun ympäristökysymykset, luontomatkailu, kestävä matkailu, matkailu ja alueellinen kehitys ovat nekin keskeisiä teemoja. Lisäksi tutkitaan matkailuelämystä, matkailun trendejä, matkailua osana ihmisten hyvinvointia, ulkomaisten matkailijoiden Suomi-kuvaa, maaseutua matkakokemuksena sekä virtuaalimatkailua ja kiipeilymatkailua.

Johtamisen oppiaineessa tutkitaan pk-yritysten verkostoitumisen problematiikkaa, johtamisprosesseja dynaamisissa ympäristöissä sekä johtamista ja organisaatioita koskevan tieteellisen tiedon luonnetta sekä tiedon tuotantoa ja kulutusta.

Sosiaalityön tutkimus keskittyy hyvinvointipalveluiden ja welfare mix –mallien, kansalaisten hyvinvoinnin ja elämänhallinnan, naiskansalaisuuden arjen ulottuvuuksien, Venäjän lähialueiden ja Baltian maiden sosiaalityön kehityksen sekä sosiaalityön profession tutkimiseen.

Psykologian tutkimustoiminnassa keskeisiä aiheita ovat kokemuksen tutkimisen metodologia sekä psykologisen tiedon psykososiaaliset ulottuvuudet. *Kuntoutuksen* tärkeimmät tutkimusaiheet ovat valtaistavat perhelähtöiset interventiot ja kuntoutuksen koulutuksen tutkimus.

Yhteiskuntatutkimuksen laitoksen tutkimusprofiilissa painottuvat etniset suhteet ja pohjoisuus, ympäristö, aluekehitys ja politiikan toimeenpanon prosessit, kuntatutkimus, työyhteisöjen ja johtamisen tutkimus, arki ja yksilöiden mahdollisuudet, hyvinvointivaltioiden toiminta rakennuskauden jälkeen, asiakkaiden sosiaaliset oikeudet hyvinvointivaltiossa, globaalimuutos arktisella alueella, EU:n pohjoinen ulottuvuus, arviointi, kuntoutus ja terveys sosiologia, tietoyhteiskunta ja teknologisen muutoksen sosiaalinen ulottuvuus sekä matkailututkimus yhdessä taloustieteiden ja matkailun laitoksen kanssa.

Taiteiden tiedekunta

Tiedekunnan tutkimustoiminta keskittyi taideteollisen alan tutkimukseen taidekasvatukseen, mediatieteeseen, teollisen muotoilun, tekstiili- ja vaatetusalan, graafisen suunnittelun sekä taide- ja kulttuuriopintojen aloilla. Tutkimustoiminta suuntautui käyttäjälähtöiseen teknologiaan ja teknologiaan taiteen apuvälineenä. Tutkimuksen tuloksia hyödynnettiin eri tuotekehityshankkeissa.

Vuoden 2003 aikana taiteiden tiedekunnassa toimi yhteensä 28 tutkimus- ja tuotekehityshanketta, joista osa oli tiedekunnan omia hankkeita ja osassa tiedekunta oli mukana yhteistyösapuolena toteuttamassa hanketta. Vuonna 2003 käynnistettiin seitsemän uutta tutkimus- tai tuotekehityshanketta. Näistä Suomen Akatemian tutkimushankkeita olivat Life as Learning –tutkimusohjelmaan kuuluva *Sosiaalisen luovuuden tukeminen yhteisöllisessä suunnittelussa* –hanke sekä *MeMoGa Proaktiivinen tietotekniikka* –tutkimusohjelma, *Puettavan älykkyyden tutkimusmenetelmät mallit*-hanke. Tekes-hankkeista uusia olivat *Easy-*, *Ampers-Mode II* ja *We play* –hankkeet.

Tiedekunnan *taiteellinen toiminta* muodostui opetushenkilökunnan omien taiteellisten produktioiden esittelystä sekä opiskelijoiden opintoihin liittyvistä taiteellisista hankkeista. Taiteellinen toiminta oli ulospäin suuntautunutta ja aktiivista liittyen yhteiskunnalliseen palvelutoimintaan ja profiloituen pohjoiseen.

Tiedekunnan ja Wihuri-säätiön yhteistyönä kutsuttiin vierailevia taiteilijoita tiedekuntaan työskentelemään. Vuoden 2003 vierailevina taiteilijoina olivat taidemaalari Irmeli Hulkko ja valokuvaaja Riitta Päiväläinen. Henkilökunta osallistui 14 taiteellisen työn toteuttamiseen vuoden 2003 aikana.

Menetelmätieteiden laitos

Soveltavan informaatioteknologian tutkimustoiminta painottui langattomien lähiverkkojen sovelluksiin ja hyvinvointipalveluiden it-sovellusten ihmisläheiseen suunnitteluun, käytettävyyteen ja evaluointiin erityisesti haja-asutusalueiden näkökulmasta. Lisäksi kehitettiin soveltavan informaatioteknologian teoreettisia lähtökohtia tutkimuksen ja uusien opetussisältöjen kehittämisen tueksi.

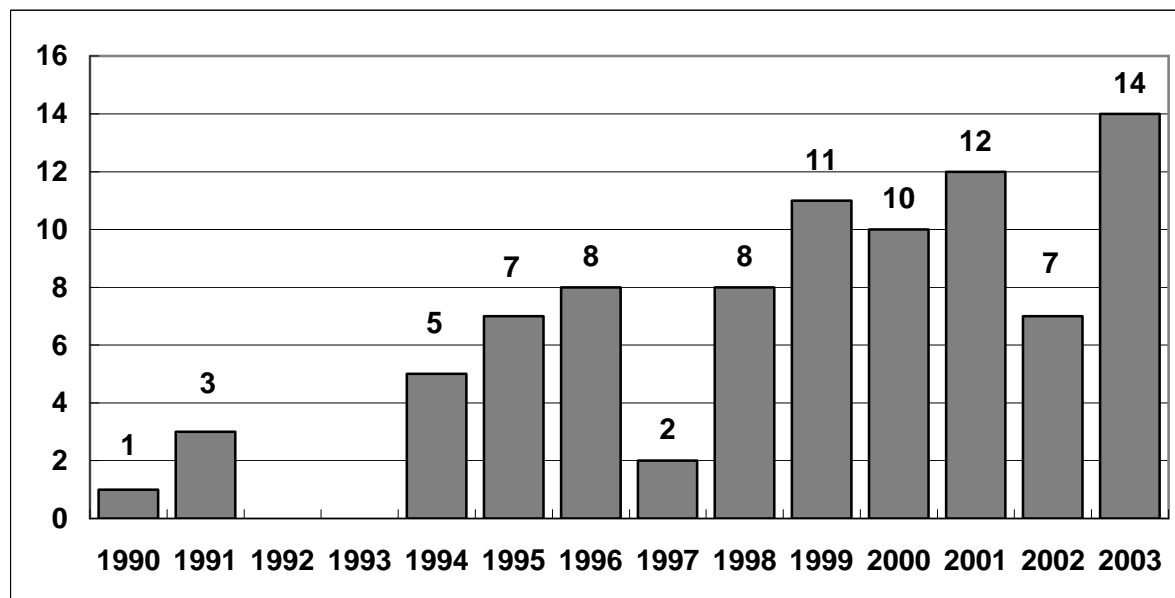
Jatkokoulutus

Lapin yliopiston tavoitteena tulossopimuskaudella 2001-2003 oli keskimäärin 11 tohtorin tutkintoa vuosittain. Kun vuonna 2003 yliopistossa valmistui 14 tohtoria, tavoite saavutettiin. Tulossopimuskaudella 2004-2006 tavoite on keskimäärin 17 tutkintoa vuodessa. Vuonna 2010 Lapin yliopiston tavoitteena on 40 tohtoria.

Taulukko 8. Tohtorin tutkinnot tiedekunnittain 2001-2003

Tiedekunta	Tutkinnot/vuosi	Tavoite/vuosi	Erotus
Kasvatustieteellinen	3	2	+1
Oikeustieteellinen	3	2	+1
Yhteiskuntatieteellinen	5	5	0
Taiteiden	0	2	-2
Yhteensä	11	11	0

Kuvio 4. Tohtorin tutkinnot 1990-2003

Taulukko 9. Tohtorin tutkinnot/professori 2001-2003

Koulutusala	2001	2002	2003	Koulutusala ka. 2003
Kasvatustieteellinen	0,3	0,2	0,7	0,6
Oikeustieteellinen	0,3	0,2	0,1	0,2
Yhteiskuntatieteellinen	0,6	0,4	0,4	0,4
Taideteollinen	-	-	0,1	0,1
Yhteensä	0,3	0,2	0,3	0,4

Tiedekunnista taiteiden tiedekunta ei saavuttanut tohtorintutkintotavoitettaan. Tiedekunnassa suoritettiin yksi tohtorin tutkinto vuonna 2003. Kuten kuvio 4 osoittaa, on uusien tiedekuntien ensimmäinen tehtävä ollut saattaa perustutkintokoulutuksensa kuntoon. Kuten muillakin tiedekunnilla myös taiteiden tiedekunnalla tohtorintutkinnot seuraavat tämän jälkeen.

Taiteiden tiedekunta on perustettu vuonna 1990, joten aiempaan kehitykseen perustuen voisi olettaa, että taiteiden tiedekunnan tutkijakoulutus tuottaa erinomaisia tuloksia jo vuoteen 2010 mennessä. Taiteiden tiedekuntakin panostaa jatkokoulutukseen. Tiedekunnan jatko-opinto-opas uusittiin vuoden 2003 aikana. Lisäksi tiedekunta järjesti jo kahdeksannen kerran valtakunnallisen metodiseminaarin.

Tiedekunta osallistui myös yliopiston yhteiseen tutkijakoulutoimintaan ja sen jatko-opiskelijoita oli mukana valtakunnallisessa Elomedia-tutkijakoulussa, Amenity Landscapes, Space of Mobility and Immobility –tutkijakoulussa sekä Pohjoinen arki –tutkijakoulussa. Yliopiston kulttuurihistorian opetusta vahvistettiin perustamalla taiteiden tiedekuntaan alan ylempi virka, jonka tehtäviä suunnattiin myös yliopiston tutkijakoulutoimintaan, erityisesti taiteen ja tutkimuksen tutkijaryhmien tieteellisiin tehtäviin.

Vuonna 2003 yliopistossa suoritettiin seitsemän *lisansiaatin* tutkintoa. Niistä neljä oli oikeustieteen, kaksi yhteiskuntatieteen ja yksi kasvatustieteen alalta.

Tieteellinen julkaisu toiminta

Vuonna 2002 Lapin yliopistossa julkaistiin yhteensä 144 tieteellistä julkaisua. Vuonna 2001 julkaisuja oli 125. Tieteellisten julkaisujen määrät vuodelta 2003 tallennetaan KOTA-tietokantaan 31.5. mennessä.

Taulukko 10. Tieteelliset julkaisut 2001-2002

Koulutusala	2001 yhteensä	Ulkom. julk. (%)	2002 yhteensä	Ulkom. julk. (%)
Kasvatustieteellinen	13	8	16	31
Oikeustieteellinen	42	26	37	24
Yhteiskuntatieteellinen	44	11	33	24
Taideteollinen	-	-	8	-
Erittelemätön	26	65	50	54
Yhteensä	125	27	144	34

Taulukko 11. Tieteelliset julkaisut/professori 2001-2002

Koulutusala	2001	Koulutusala keskimäärin	2002	Koulutusala keskimäärin
Kasvatustieteellinen	2,2	6,2	2,7	6,2
Oikeustieteellinen	2,8	6,8	2,5	5,9
Yhteiskuntatieteellinen	4,0	8,3	2,5	7,1
Taideteollinen	-	-	0,7	0,7
Yhteensä	2,7	6,3	2,6	5,9

Valtakunnalliset tutkijakoulu

Lapin yliopisto koordinoi kolmea valtakunnallista tutkijakoulua. Oikeustieteiden tiedekunta oikeustieteellisen alan, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta sosiaalityön ja –palveluiden tutkijakoulua sekä Arktinen keskus Arktista tutkijakoulua. Lisäksi yliopisto koordinoi Venäjä-osaamiseen liittyvää alueellista tutkijakoulua osana Kolarctic-Interreg -ohjelman toteutusta ja Itä-Lapissa toteutettavaa alueellista tutkijakoulua. Yliopisto osallistuu myös Luleån yliopiston koordinoimaan alueelliseen informaatioteknologian tutkijakouluun. Edellä mainittujen lisäksi Lapin yliopiston jatko-opiskelijoilla on opiskelupaikkoja 16 valtakunnallisessa muiden yliopistojen hallinnoimissa tutkijakouluissa. Tutkijakoulujen lisäksi Lapin yliopisto vastaa myös sosiaalityön yliopistoverkostosta.

Lapin yliopiston tutkijakoulu suunnittelee, koordinoi ja järjestää tutkijankoulutusta kaikille Lapin yliopiston ja Arktisen keskuksen jatko-opiskelijoille. Tutkijakoulu muodostaa monitieteisen kohtaamisen tilan yhdistäen tutkijoita ja erillisten tutkijakoulujen opiskelijoita. Tutkijakoulu aktivoi jatko-opiskeluun sekä auttaa kehittämään tutkijan ammattitaitoa, luomaan monitieteisiä tutkimusryhmiä sekä hyödyllisiä kotimaisia ja kansainvälisiä tutkimusverkostoja.

Tutkijakoulun erityisinä tavoitteina vuonna 2003 ovat olleet *opetuksen jäntevöittäminen erilaisiksi opetusmuodoiksi, suunnitteluryhmän perustaminen yhteistyön tehostamiseksi tiedekuntiin ja ohjaajiin, jatko-opiskelijoiden aktivointi sekä ammattitutkijahankkeen kehittäminen*. Lisäksi vuonna 2003, reaktioina havaittuihin puutteisiin ja opiskelijoiden tarpeisiin, kartoitettiin *jatko-opiskelijoiden tilannetta sekä selvitettiin ja aktivoitiin kansainvälisiä yhteistyöverkkoja*.

Tutkijakoulun ydin on tutkijakoulutus ja sen kehittäminen. Vuonna 2003 tätä kehitystyötä on tehty seuraavin tavoin:

- luomalla opetuksen periaatteet
- laajentamalla ja kohdistamalla opetustarjontaa
- aktivoimalla jatko-opiskelijoita
- toteuttamalla kysely jatko-opiskelijoille
- suuntaamalla opetusta myös maakuntiin
- aloittamalla yliopiston tutkimuksellisen toimintapolitiikan ja ohjauk käytäntöjen systematisointi

Tutkijakoulun opetustarjonnan suunnittelun perusideana on, että tutkimustoiminnan vahvistamiseen tarvitaan tutkijan ammattitaitoa, tutkimuksen tekemisen eri vaiheita sekä tutkimusyhteisön toimintaa tukevia toimintatapoja perinteisen ”kouluttamisen” sijasta. Tutkijakoulu ”opettaa” parhaiten vastaamalla tutkijoiden tarpeisiin ja toimimalla sitoutuneena tutkimusyhteisönä. Tutkijakoulun ohjelma pyrkii vahvistamaan jatko-opiskelijoiden identiteettiä ja osaamista tutkijoina ja sitä kautta edistämään tutkimuksen valmistumista ja uusien tutkimusprojektien syntymistä.

Tärkeä sisällöllisen kehittämisen ja toiminnan alue on kansainvälistyminen. Tutkijakoulu tukee jatko-opiskelijoiden kansainvälistymistä lähinnä informoimalla ja taitoja kartuttamalla. Tätä varten tutkijakoulu ja yliopiston kansainvälisten asioiden yksikkö ovat perustaneet kansainvälistymistyöryhmän.

Työryhmän tarkoituksena on informoida jatko-opiskelijoita erilaisista kansainvälisen liikkuvuuden ja rahoituksen mahdollisuuksista sekä avustaa kansainvälisten kontaktien hankkimisessa. Työryhmä alkoi selvittää myös mahdollisuuksia Marie Curie –vaihdon toteuttamiseksi Lapin yliopistossa sekä etsiä sopivia tapoja hyödyntää Fullbright-stipendiaatteja englanninkielisen opetuksen järjestämiseksi ja kansainvälisten verkostojen rakentamiseksi.

Tutkijakoulu on suunnitellut vuonna 2003 myös tohtorikoulutuksen kehittämistä siten, että sen ytimenä on monipuoliseen menetelmäosaamiseen ja monitieteisyyteen painottuva tutkijan ammattitaito. Ammattitutkijahankkeen suunnittelu on edennyt ripeästi ideasta ensimmäisen opetusohjelman luonnokseen sekä täsmentynyt alkuperäisestä laajuudesta kohdistetummaksi ja opiskelijoita valikoivaksi kokonaisuudeksi.

Osana opetuksensa suunnittelua yliopiston tutkijakoulu selvitti vuonna 2003 yliopiston jatkotutkinto-opiskelijoiden tilannetta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää aktiivisten jatko-opiskelijoiden joukko ja heidän jatkotutkintonsa tilanne. Lisäksi kyselyllä haluttiin selvittää jatko-opiskelijoiden tutkijakoulutukseen liittyviä tarpeita ja toiveita, jotta tutkijakoulun toimintaa ja yliopiston tutkijakoulutusta voitaisiin kehittää mahdollisimman paljon opiskelijoiden toiveita vastaavaksi.

Selvityksen perusteella yliopistossa on tutkittava mahdollisuuksia tukea jatko-opiskelijoiden mahdollisuuksia täysipäiväiseen opiskeluun. Rahoituksen puute tai pätkärahoitus ja siitä johtuva leipätyön kuormittavuus oli keskeisin tutkimuksen tekemiseen vaikuttava seikka kaikkien tiedekuntien jatko-opiskelijoiden mielestä. Rahoituksen puuttuminen osan tai koko jatko-opiskeluajan oli yleisintä kasvatustieteiden (73%) ja oikeustieteiden (71%) tiedekuntien opiskelijoilla.

Toinen merkittävä jatko-opintojen ja tutkimustyön edistymiseen vaikuttava seikka oli opiskelijoiden motivaatio, jaksaminen ja kiinnostus tutkittavaa aihetta kohtaan. Tällöin aktiivinen ja hyvä ohjaussuhde mainittiin erittäin tärkeäksi ja kannustavaksi tekijäksi jatko-opintojen kannalta. Vastaaajista 39 prosenttia oli tyytyväisiä saamansa ohjauksen määrään, mutta yli puolet

kaipasi jonkin verran tai selvästi enemmän ohjausta. Lisäksi 26 prosentilla vastaajista ei ollut ohjaajaa lainkaan tai ohjaussuhde ei toiminut. Myös henkilökohtaisia opetussuunnitelmia oli varsin vähän. Sellainen oli vain reilulla neljänneksellä vastaajista.

Henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi tarvetta oli myös seminaarityyppiselle pienryhmäohjaukselle ja samassa vaiheessa olevien jatko-opiskelijoiden vertaisryhmille. Työssäkäynnin ja maantieteellisen etäisyyden vuoksi vastaajat toivoivat myös ilta- ja viikonloppuopetusta, intensiivisiä periodikursseja sekä etä- tai verkko-opetusta.

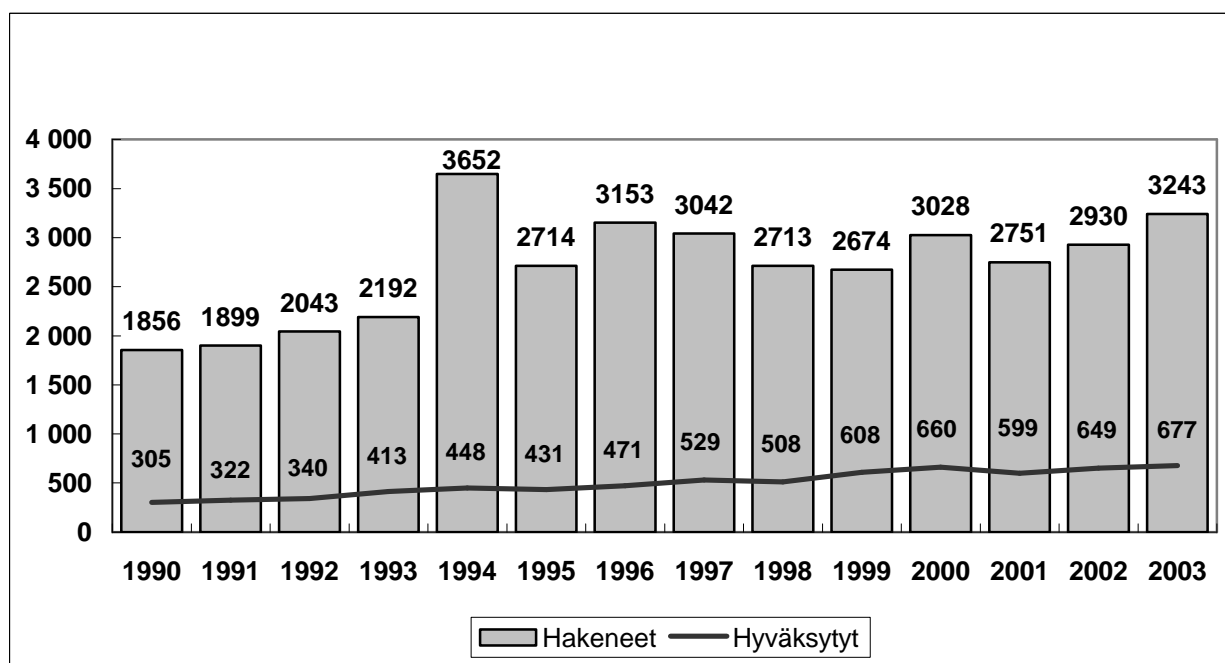
Kysely lähetettiin 576:lle yliopiston rekisterissä olevalle jatko-opiskelijalle. Siihen vastasi 199 jatko-opiskelijaa. Jos kyselyyn vastaaminen tulkitaan aktiivisuudeksi, on yliopiston tiedekuntien ja oppiaineiden pidettävä tiukasti kiinni nykyisistä aktiivisista jatko-opiskelijoistaan ja saatava aktivoitua muita opiskelijoita nykyistä tehokkaammin tohtorintutkintotavoitteiden saavuttamiseksi.

2.1.2 Peruskoulutus

2.1.2.1 Opiskelijavalinta

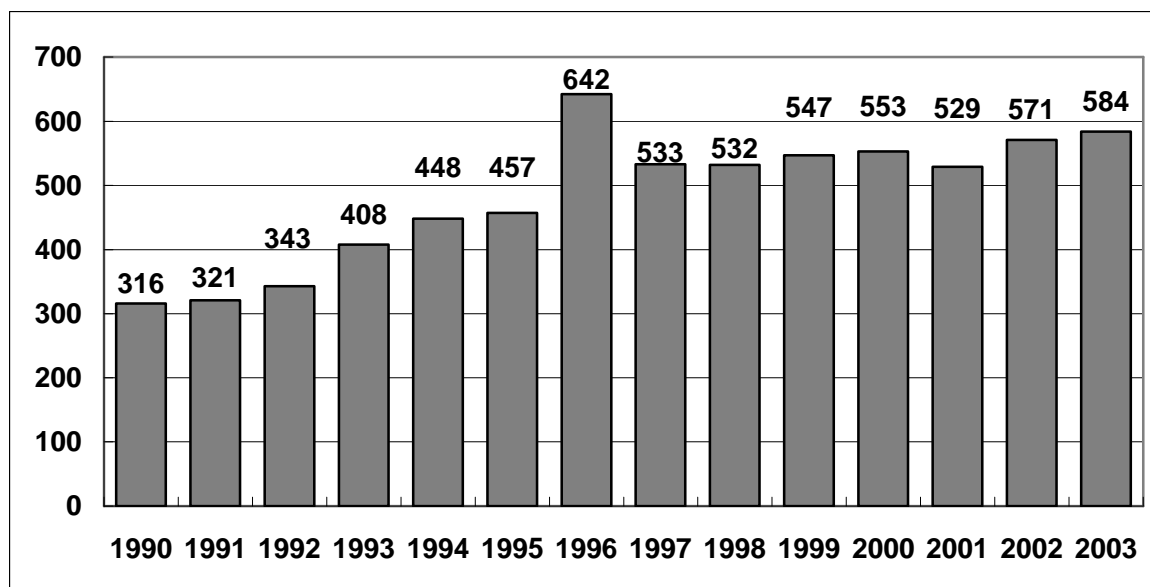
Vuonna 2003 Lapin yliopistoon haki opiskelemaan 3 243 henkilöä. Hakijamäärä kasvoi edellisvuodesta yli kymmenen prosenttia. Hakijamäärä kasvattivat erityisesti sosiaalityön maisteriohjelma ja Kuusamon yliopistollinen koulutusohjelma, joihin haki yhteensä 250 opiskelijaa. Yliopistoon hyväksyttiin 677 opiskelijaa. Hyväksymisprosentti oli 21. Hyväksymisprosentti on viimeiset viisi vuotta ollut yli 20.

Kuvio 5. Lapin yliopistoon ensisijaisesti hakeneet ja hyväksytyt 1990-2003

Yliopiston koulutusaloille ensimmäistä kertaa uusina opiskelijoina kirjoittautui 584 opiskelijaa (KOTA-tilasto). KOTA:aan tilastoitavien opiskelijoiden lisäksi yliopiston maisteriohjelmiin otettiin 43 opiskelijaa. Avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijoiksi hyväksyttiin 36 opiskelijaa tavoitteen oltua 40 opiskelijaa. Valituista 21 sai opiskelupaikan kasvatustieteiden tiedekuntaan, 13 yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan ja kaksi taiteiden tiedekuntaan.

Kuvio 6. Uudet opiskelijat 1990-2003

Opiskelijavalintojen kehittäminen

Opetusministeriö pyysi kutakin yliopistoa laatimaan vuoden 2003 aikana opiskelijavalintojen kehittämisstrategian. Strategiassa yliopistoja pyydetään esittämään toimenpiteitä, joilla

- joudutetaan opintoihin sijoittumista
- vähennetään valintayksiköiden määrää sekä
- kevennetään valintamenettelyä valtakunnallisesti ja kunkin yliopiston tasolla

Vuosien 2004-2006 tulossopimuksessa on asetettu tavoitteeksi nostaa uusien ylioppilaiden osuus 50%:iin opiskelijoiksi hyväksytyistä. Uusille ylioppilaille annettaisiin valinnoissa lisäpisteitä tai oma kiintiö.

Lapin yliopiston omassa opiskelijavalintojen kehittämisstrategiassa kiintiöitä ei kannateta. Valintakokeita kuitenkin halutaan kehittää niin, ettei kokeeseen valmistautuminen vaadi kohtuuttomia ponnisteluja kirjoitusten jälkeen. Myös työkokemus- ja opintosuorituspisteistä luopumista harkintaan.

Myöskään opiskelijoiden valintaa pelkän ylioppilastodistuksen perusteella ei Lapin yliopistossa pidetä tarkoituksenmukaisena. Valintakokeella on tärkeä merkitys motivaation mittaajana, se antaa tietoa tulevasta pääaineesta ja tarjoaa mahdollisuuden niille hakijoille, jotka eivät ole syystä tai toisesta menestyneet lukiossa.

Lapin yliopistossa uusien ylioppilaiden osuus hyväksytyistä oli 17% vuonna 2003. Eniten uusia ylioppilaita tuli taiteiden tiedekuntaan, 24%, ja vähiten kasvatustieteiden tiedekuntaan, 8%. Hyväksytyjen keski-ikä oli 22 vuotta.

Valtakunnalliseen ja koulutusalaakohtaiseen valintayhteistyöhön Lapin yliopisto suhtautuu varauksellisesti. Ainoastaan kasvatus- ja kauppatieteellisellä alalla yhteistyötä halutaan laajentaa ja syventää. Yliopiston sisällä hakukohteiden vähentäminen esim. pääaineryppäitä muodostamalla selvitetään tutkintorakennemuutosten yhteydessä.

Valintakokeita pyritään monipuolistamaan koulutusaloittaiset erityispiirteet huomioiden. Ennalta luettavan materiaalin määrää vähennetään tarpeen mukaan tai toteutetaan valintakoe kokonaan tai osittain aineistokokeena. Lisäksi

- järjestetään valintakokeiden kehittämistä koskevaa koulutusta ja tutkimusta
- kehitetään valintakokeita niin, että ne tukevat yliopiston yleisiä tasa-arvotavoitteita
- kytketään valintakoe osaksi opiskeluprosessia niin, että valintakoe on osa hakijan oppimisuraa ja tutkintoa
- varmistetaan hakijoiden oikeusturva tiedottamalla valintaperusteista ymmärrettävällä tavalla ja kiinnittämällä huomiota valintakokeen arvioinnin luotettavuuteen
- arvioidaan hakijoille suunnatut oppaat ja muu aineisto sekä kehitetään niiden sisältöä ja tiedottamisen muotoa niin, että opiskelu yliopistossa koetaan kiinnostavaksi vaihtoehdoksi ja että hakija saa tulevista opinnoistaan mahdollisimman selkeän kuvan

Myös tiedekunnat ovat aktiivisesti osallistuneet koulutusaloittensa opiskelijavalintojen kehittämiseen. *Kasvatustieteiden tiedekunnan* edustajat ovat osallistuneet kasvatustieteiden valtakunnallisiin opiskelijavalintaseminaareihin, joissa on pohdittu käyttökelpoisen yhteisvalintajärjestelmän muodostamista koko kasvatustieteen alalle.

Oikeustieteiden tiedekunta on puolestaan ollut mukana Korkeakoulujen arviointineuvoston johdolla toteutettavassa opiskelijavalintojen arviointiprojektissa. Arvioinnissa on käyty läpivalintojen tavoitteet, valintojen organisointi, valintaperusteet ja valintojen toteuttaminen, hakijat, valintoihin liittyvä tiedottaminen ja ohjaus, valintojen resursointi ja kustannukset sekä valintojen arviointi ja kehittäminen. Myös *kauppatieteiden* valtakunnallista yhteisvalintaa koskeviin neuvotteluihin on osallistuttu.

2.1.2.2 Opetustarjonta

Lapin yliopiston koulutustarjonta lisääntyi merkittävästi tulossopimuskaudella 2001-2003. Suurin muutos on ollut kauppatieteellisen koulutuksen aloittaminen yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa. Vuoden 2004 alusta koulutus siirtyy perustettavaan uuteen kauppatieteiden ja matkailun tiedekuntaan.

Yhteiskuntatieteellisen koulutuksen muita merkittäviä muutoksia tulossopimuskauden aikana olivat

- johtamisen koulutuksen käynnistäminen
- matkailututkimukseen kolme suuntautumisvaihtoehtoa: matkailumarkkinoinnin, matkailun kulttuuritutkimuksen ja luontomatkailun suuntautumisvaihtoehdot
- yrittäjyyden maisteriohjelman vakiinnuttaminen
- valtio-opin opetuksen käynnistyminen ja vahvistuminen
- julkisoikeudessa lääkintäoikeuden profiloituminen
- kuntoutuksen oppiaineen opetuksen ja tutkimuksen käynnistäminen yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa
- sosiaalityön maisteriohjelman käynnistyminen Oulussa
- psykologian oppiaineen yhdessä Lapin kesäyliopiston ja avoimen yliopiston kanssa luoma ja toteuttama opintokokonaisuus ”Psykososiaalisen työn menetelmät”

Kasvatustieteellinen koulutusala vahvistui syksyllä 2001 käynnistyneellä *opettajakoulutuksen laajennusohjelmalla* sekä *laajennetuilla sivuaineopinnoilla*. Myös *mediakasvatuksen* pääainetasoiset opinnot alkoivat syksyllä 2001. Vuonna 2004 mediakasvatuksesta tulee yksi tiedekunnan pääaineista. Vuoden 2003 aikana tiedekunnassa valmisteltiin *naistutkimuksen* opetuksen ja tutkimuksen vakiinnuttamista yliopiston monitieteisenä oppiaineena.

Vuoden 2004 tiedekuntaan perustetaan naistutkimuksen professorin ja assistentit virat sekä naistutkimuksen yksikkö.

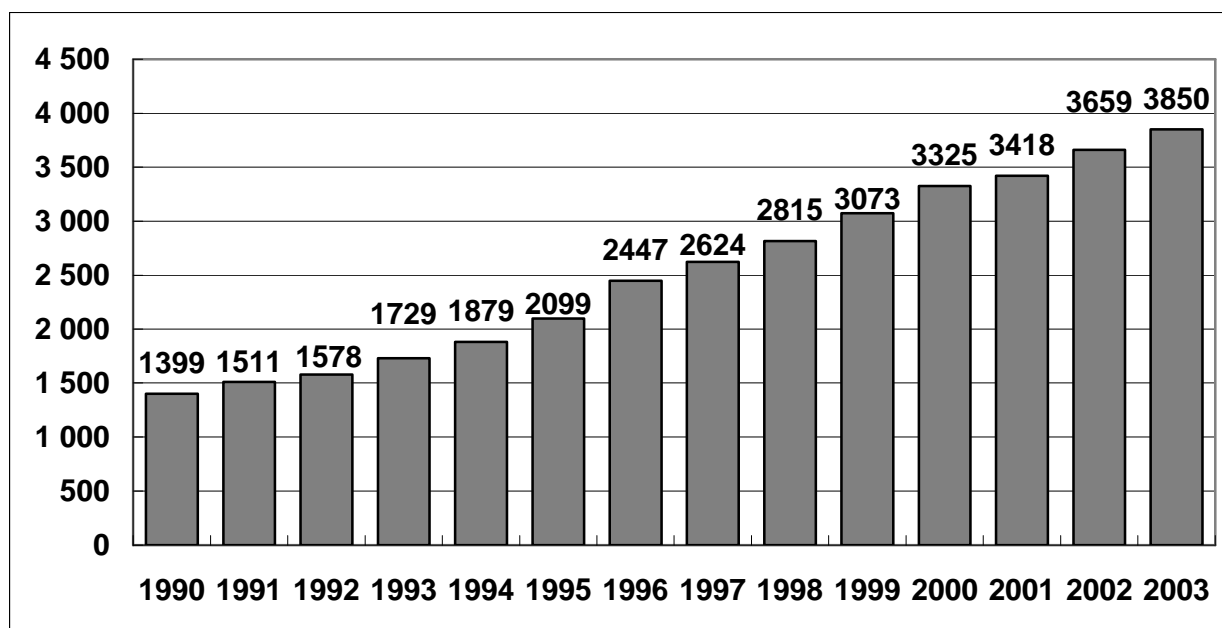
Oikeustieteissä tulossopimuskauden aikana vakinaistui *oikeuslingvistiikan* opetus, joka oli käynnistynyt vuonna 1999 opetusministeriön hankerahoituksella. Tiedekunnassa jatkettiin myös kansainvälistä kesäkoulutoimintaa ja Jean Monet –oppituoliin sisältyvää Eurooppa-oikeuden opetusta. Vuoden 2003 aikana suunniteltiin työelämässä jo toimiville henkilöille suunnattu oikeusnotaarikoulutus sekä oikeusinformatiikkaan painottuva soveltavan informaatioteknologian koulutus.

Peruskoulutusta on monipuolistettu myös elämysteollisuuden osaamiskeskushankkeeseen kuuluvilla maisteriohjelmilla *informaatioteknologian*, *yrittäjyyden graafisen muotoilun* ja *media- ja suunnitteluteknologian* sekä *multimedian* aloilta.

Opiskelijamäärä

Vuonna 2003 Lapin yliopistossa oli perustutkinto-opiskelijoita 3 850. Määrä kasvoi edellisvuodesta viisi prosenttia. Lapin yliopiston strategiassa on asetettu tavoitteeksi 5 000 perustutkinto-opiskelijaa vuonna 2010. Opiskelijamäärän viime vuosien kasvun perusteella tavoite on saavutettavissa.

Kuvio 7. Perustutkinto-opiskelijat 1990-2003

Tutkintojen suorittamisajat

Lapin yliopiston opintojen suorittamisajat vastaavat hyvin valtakunnallista keskiarvoa ja ovat taiteiden tiedekuntaa lukuunottamatta tätä lyhyempiä. Uusimmat tiedot ovat vuodelta 2002.

Taulukko 12. Perustutkintojen keskimääräinen suorittamisaika 2001-2002

Koulutusala	KOTA 2001/ LY	KOTA 2001/ Koulutusala	KOTA 2002/ LY	KOTA 2002/ Koulutusala
Kasvatustieteellinen	5,0	5,0	4,5	5,0
Oikeustieteellinen	6,0	6,0	5,5	6,0
Yhteiskuntatieteellinen	5,5	6,0	5,5	6,0
Taideteollinen	5,5	6,0	6,0	6,0
Yhteensä	5,5	6,0	5,5	6,0

Lapin yliopiston koulutuksen läpäisyprosentti vuonna 2003 oli 64%. Koulutusaloista läpäisyprosenttiaan nostivat edellisvuodesta kasvatustieteellinen ja yhteiskuntatieteellinen koulutusala. Sen sijaan oikeustieteissä ja taiteissa läpäisyprosentti oli vuonna 2003 hieman edellisvuotta pienempi.

Taulukko 13. Koulutuksen läpäisyprosentti 2001-2003

(perustutkinnon suorittaneet/5 vuotta aiemmin aloittaneet)

Koulutusala	2001	2002	2003	Koulutusala ka. 2003
Kasvatustieteellinen	73%	65%	86%	101%
Oikeustieteellinen	97%	84%	77%	91%
Yhteiskuntatieteellinen	47%	47%	55%	70%
Taideteollinen	20%	57%	41%	125%
Yhteensä	51%	62%	64%	88%

Tutkintorakenteen uudistaminen

Yliopistojen tutkintorakenteen kehittämistyöryhmä jätti mietintönsä opetusministeriölle lokakuussa 2002. Lapin yliopiston oma tutkintorakenteen kehittämistyöryhmä aloitti toimintansa vuoden 2003 alussa. Sen tavoitteeksi asetettiin

- tiedottaminen
- käytännön kehittämistyön tukeminen
- seminaarit
- kouluttaminen ja ohjaaminen
- opetuksen kehittämiseen liittyvän tutkimuksen tiivis seuraaminen ja muiden yliopistojen käytäntöjen arviointi

Yliopiston opetuksen kehittämissyksikkö käynnisti vuoden 2003 aikana hankkeen tutkintorakenteen uudistuksen toteuttamiseksi osana valtakunnallista Walmiiksi Wiidessä Wuodessa –hanketta (2004-2006). Hankkeen tavoitteena on tukea tiedekuntia ja yksiköitä uuden tutkintorakenteen haltuunotossa. Lapin yliopistossa tärkeimmiksi ja keskeisimmiksi haasteiksi ja mahdollisuuksiksi nähdään opetussuunnitelmatyö ja siinä erityisesti oppiaineiden sisällön ja rakenteen arviointi ja kehittäminen vastaamaan uuden kaksipuolaisen tutkintorakenteen tavoitteita.

Opetuksen laadun arviointi ja kehittäminen

Vuoden 2003 toukokuussa perustettiin työryhmä koordinoimaan laadun arvioinnin kehittämistä Lapin yliopistossa. Ryhmän toimintasuunnitelmaan kirjattiin seuraavat tavoitteet:

- panostetaan sekä opetuksen, oppimisen että opintojen etenemisen laatuun
- suunnitellaan opetuksen ja oppimisen laadun seurantaan, arviointiin ja kehittämiseen systemaattinen toimintatapa, joka räätälöidään tiedekuntien tarpeisiin.
- opiskelijapalautteen keräämiseen kehitetään tietoverkkopohjainen järjestelmä ja suunnitellaan palautteen käsittelyn toimintatapa.
- oppimisen arviointiin kehitetään erilaisia tapoja.

Laitokset ja oppiaineet ovat myös itse arvioineet toimintaansa ja kehittäneet arviointimenetelmiään. *Sosiaalityön laitos* opiskelijoineen osallistui Korkeakoulujen Arviointineuvoston toteuttamaan valtakunnalliseen sosiaalialan arviointiin. Talouden ja matkailun sekä yhteiskuntatutkimuksen laitoksilla on hyödynnetty suoraa opiskelijapalautejärjestelmää oppiaineiden ja opintokokonaisuuksien sisältöjen kehittämisessä. Myös menetelmätieteiden laitos on selvittänyt saamansa palautteen perusteella oppimisen, työmäärän ja kurssien vastaavuutta kurssikuvauksiin.

Opettajien opettajuutta on pyritty kehittämään opettajille suunnatuilla *Opetuksen kehittämiskeskuksen* järjestämällä yliopistopedagogisilla opinnoilla. Vuoden 2003 aikana järjestettiin tähän liittyen kaksi laajempaa koulutusta: Portfoliokoulutus (6 ov) ja Verkko ja verkosto opettajatutorin tukena.

ESR-rahoituksella toteutettiin lisäksi Lapin läänin korkea-asteen opetusmenetelmien kehittämishanke, *Uudet oppimisympäristöt opettajan työssä*. Koulutus antaa valmiuksia hyödyntää uusia oppimisympäristöjä, uudistaa omia pedagogisia käytäntöjä ja tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttötaitoja. Koulutuksen aikana osallistujat kehittävät harjoitustöinä verkkopohjaisia koulutusmoduuleja, verkko-oppimateriaaleja ja oppimisympäristöissä hyödynnettäviä tiedon rakentamisen työvälineitä, joiden käyttöä arvioidaan jo koulutuksen aikana.

Opintojen viivästymistä selvitettiin Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan ja työelämä- ja rekrytointipalveluiden yhteisellä kyselyllä. Opintojen tilaa ja avuntarvetta opintojen etenemiseen kartoittava kysely lähetettiin kaikille vuonna 1998 ja sitä ennen opintonsa aloittaneille opiskelijoille, joita oli 705 henkilöä. Samalla kartoitettiin myös työttömäksi jääneitä ja vailla tutkintoa olevia opinnoissaan viivästyneitä.

Useat totesi pudonneensa opiskeluyhteisön ulkopuolelle juuri graduntekovaiheessa. He kaipasivat ryhmätukea toisilta opinnoissaan viivästyneiltä. Omien opintojen tilan kartoittaminen ja opintojen suunnittelu tuottivat vaikeuksia monille. Noin kolmannes vastaajista toivoi tukea opintojen suunnitteluun ja/tai enemmän gradunohjausta. Noin 20 % ilmoitti, ettei jatka opintojaan Lapin yliopistossa. Yli puolella syynä opintojen lopettamiseen oli muualla suoritettu tutkinto tai opiskelu toisessa yliopistossa/oppilaitoksessa.

Selvityksen perustella opintojen etenemistä näytti eniten viivästyttävän erilaiset elämäntilanteisiin liittyvät syyt ja opiskelijoiden toimeentulo-ongelmat. Merkittävimpiä yksittäisiä syitä olivat opiskelu muualla, työssäkäynti sekä perhesyyt. Lähes puolella oli opintoja 90 opintoviikon verran. Noin kolmannes oli suorittanut 120 opintoviikkoa. Merkittävä havainto selvityksen perusteella oli myös se, että lähes 10% tutkintoa vailla olevista oli jo suorittanut ylempään korkeakoulututkintoon vaadittavat 160 opintoviikkoa.

Korkeakoulututkinnon suorittaminen loppuun työvoimapolitiittisena koulutuksena tuli mahdolliseksi vuoden alusta voimaan tulleen lakimuutoksen myötä. Vastaajista 52 ilmaisikin kiinnostuksensa suorittaa tutkinto loppuun työvoimakoulutuksena. Heistä 13 haki syksyllä työvoimakoulutukseen. Koulutuksen ehdot osoittautuivat kuitenkin sellaisiksi, että niiden täyttäminen ei vielä ollut kiinnostuksesta huolimatta mahdollista. Työvoimakoulutus käynnistetään myöhemmin, kun laissa ilmenneisiin pulmakohtiin saadaan selvyyttä ja tarkennusta.

Selvityksen tuloksista tiedotettiin laajasti yliopiston sisällä ja kyselyn vastaukset jaettiin eri oppiaineisiin jatkotoimenpiteiden suunnittelua varten. Opinnoissaan viivästyneiden opiskelijoiden valmistumisen tukemista on tarkoitus jatkaa vuoden 2004 aikana.

Opintojen ohjaus

Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa kasvussa ja kehityksessä sekä tavoitteellisessa opiskelussa oman alansa asiantuntijaksi. Yliopiston opintojen ohjauksen suunnitelma laadittiin opintojen ohjauksen arviointiin perustuen. Siinä on määritelty ohjauksen tavoitteet opintojen eri vaiheessa, kunkin toimijan painopisteet, arviointi ja kehittämiskohteet. Kehittämiskohteita ovat mm. yliopistoon pyrkivien informaatio opinnoista ja työelämään sijoittumisesta, henkilökohtaiset opintosuunnitelmat, ohjaus verkossa, graduohjaus sekä jatko-opintoihin hakeutuminen.

Kehrä-hankkeen tarkoituksena on saada eri toimijat edistämään opiskelijan hyvinvointia. Osana yliopiston Kehrä-hanketta järjestettiin pilottina esiintymisjännityskoulutusta. Hankkeen tarkoituksena oli luoda uudenlainen esiintymisjännityksen/viestintäarkuuden kohtaamiseen tähtäävä kurssi.

Kurssilla opiskelijoille pyritään turvaamaan mahdollisuus kehittää puheviestintätaitojaan ja esiintymisvarmuuttaan, hankkia monipuolista ja kattavaa tietoa esiintymisjännityksestä ja tarkastella omaa viestijäkuvaansa sekä viestintätaitojaan ja -valmiuksiaan. Tarvittaessa opiskelijoita ohjattiin myös muiden tukimuotojen piiriin, esimerkiksi terapiaan. Kokemukset olivat erittäin myönteiset, mistä syystä koulutusta järjestetään jatkossakin yhteistyössä YTHS:n kanssa.

Lapin yliopiston virtuaaliyliopistotoiminta

Lapin yliopiston virtuaaliyliopistotoimintaa ohjaa ja kehittää virtuaaliyliopiston kehittäjäryhmä. Vuoden 2003 alusta virtuaaliyliopiston koordinointi, tukipalvelut ja koulutus siirrettiin Opetuksen kehittämispalveluihin. Mediapedagogiikkakeskus keskittyy alan tutkimus- ja kehittämistoiminnan koordinointiin. Samalla Mediapedagogiikkakeskus liitettiin kasvatustieteiden tiedekuntaan.

Vuosille 2003-2006 virtuaaliyliopistohankkeen suurimmat haasteet ja tavoitteet ovat:

- Tvt - koulutustarjonnan monipuolistaminen ja tarvelähtöisyys
- Tvt -hankkeiden räätälöity hankekohtainen tuki ja neuvonta sekä koulutus
- opiskelijan ohjaustoiminnan selkiinnyttäminen ja tehostaminen
- Yliopiston omien virtuaaliyliopistohankkeiden määrään lisääminen ja Lay:n erityisosaamisalueiden esille nostaminen verkko-opetuspilottihankkeissa
- Tvt - lähitukiverkoston vakiinnuttaminen tiedekuntiin ja yksiköihin
- Maakuntakorkeakoulun opetushankkeiden monimuotoistamisen tukeminen

LaY osallistui vuonna 2003 Suomen virtuaaliyliopiston (SVY) tieteenalojen verkostoihin ja palvelujen tuottajaverkostoihin. Lisäksi Lapin yliopistossa oli käynnissä ja käynnistettiin yliopiston omia sisällöntuotantohankkeita.

SVY:n tieteenalojen verkostot (9 kpl):

- SOSNET: Lay:n koordinoima sosiaalityön valtakunnallinen yliopistoverkosto
- KasVi: Kasvatustieteiden tiedekuntien virtuaaliyliopistohanke
- CONNET: Kognitiotieteen ja kognitiivisen teknologian opetusverkosto
- Oikeustieteellisten tiedekuntien jatkokoulutushanke
- TVA: Tulevaisuudentutkimuksen verkostoakatemia
- Hilma: Naistutkimuksen yliopistoverkosto
- Suomen Virtuaalikielikeskus: Kielikeskusten verkosto
- Matkailualan verkostoyliopisto
- Viestintätieteiden yliopistoverkosto

SVY:n palvelujen tuottajaverkostot (4 kpl):

- Verkosto-Vatti: Akateemiset opiskelutaidot –kurssi (v. 2003 hanke)
- TieDot: Tieteellisen tiedonhankinnan verkko-opetushanke
- TieVie: Valtakunnallinen yliopisto-opettajien tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön koulutus
- IT-PEDA: Suomen yliopistojen verkosto, jonka tehtävänä on edistää yliopistossa tehtävää tvt:n hyödyntämistä opetuksessa ja tutkimuksessa.

LaY:n omat sisällöntuotantohankkeet (9 kpl):

Vuonna 2003 Lapin yliopiston omien sisällöntuotantohankkeiden tukemiseen käytettiin 28 500 euroa. Tuki on tarkoitettu hankkeille, joiden tavoitteena on tuottaa opintojakso(ja) tai opintokokonaisuus virtuaaliyliopistotarjontaan. Vuonna 2003 jaettiin seuraaville viidelle hankkeelle:

- Naistutkimuksen virtuaaliopetuksen kehittämis- ja tutkimushanke 2003-2006 / Kasvatustieteiden tiedekunta
- Course on the Finnish Constitution 2000 / Oikeustieteiden tiedekunta
- Oikeustieteiden kurssija WebCT:llä / Oikeustieteiden tiedekunta
- Kuvataideopettajan opetusportfolio - verkkokurssi / Taiteiden tiedekunta
- LEXLING / Kielikeskus

Sivuaineopinnot

Lapin yliopiston opiskelijoille on tarjottu mahdollisuus opiskella joustavasti myös muiden yliopistojen opetusta. *Joustavilla sivuainemäärärahoitlla* tarjottiin vuonna 2003 valtio-opin, erityisopetuksen ja viestinnän opintoja. Opintojen järjestämisen tavoitteena on ollut tuottaa paikkakunnalle sellaista opetusta, joka soveltuu kaikkien tiedekuntien opiskelijoille.

Lapin yliopiston opiskelijoista suoritti opintojaan toisessa korkeakoulussa viime vuonna 74 opiskelijaa. Opintoviikkoja kertyi 612. Lapin yliopistossa puolestaan kävi opintojaan suorittamassa 116 muiden yliopistojen opiskelijaa. He suorittivat yhteensä 596 opintoviikkoa. Lapin yliopiston opiskelijoiden muissa yliopistoissa suorittamat ja muiden yliopistojen opiskelijoiden Lapin yliopistossa suorittamien opintojen määrät ovat siten kutakuinkin yhtä suuret.

Rekrytointi- ja työelämäpalvelut

Lapin yliopiston työelämä- ja rekrytointipalvelut tukee opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden työllistymistä urasuunnittelun, mentoroinnin, työnhakukoulutusten, ohjauksen ja työpaikkavälityksen avulla. Sen organisoimiin tilaisuuksiin osallistui vuoden 2003 aikana ennätysmäiset 752 henkilöä, lähes 250 henkilöä edellisvuotta enemmän.

Akateemisille työttömille räätälöityjä yksilöllisiin opintosuunnitelmiin perustuvia työvoimakoulutuksia on järjestetty jo vuodesta 1992 lähtien. Vuoden 2003 aikana urasuunnitelmia työstettiin Saivo III, Akateeminen urastartti sekä Tiedottamisen ja viestinnän asiantuntijat –työvoimakoulutuksissa. Koulutus on antanut monelle vastavalmistuneelle mahdollisuuden täydentää tutkintoaan sekä päästä työharjoittelun kautta akateemisen työuran alkuun ja kiinni koulutusta vastaaviin työtehtäviin.

Työelämä- ja rekrytointipalvelut on toteuttanut työvoimakoulutusta myös niille nuorille työttömille, jotka olivat jääneet ilman opiskelupaikkaa lukion jälkeen. Korkeakouluopinnot alkuun – urasuunnittelua nuorille -työvoimakoulutus käynnistyi loppuvuodesta 2003.

Mentorointiohjelmia työelämä- ja rekrytointipalvelut on toteuttaneet vuodesta 1999 lähtien. Eri alojen asiantuntijoita on ollut opiskelijoiden mentoreina lähes 50. Toimintavuonna mentorointiin osallistui 16 perusopiskelijaa kaikista Lapin yliopiston tiedekunnista. Heidän henkilökohtaisina työelämän oppinaisan olivat pääasiassa Rovaniemen seudun työnantajia edustavat mentorit.

Työnhakua tukevia koulutustilaisuuksia vuonna 2003 oli lähes 20. Lisäksi yliopiston kampuksella järjestettiin kolme työnantajien rekrytointitilaisuutta. Vuoden aikana myös suunniteltiin ja otettiin käyttöön vastavalmistuneiden työnhakua tukeva Internet-pohjainen CV-tietokanta. Tietokanta tarjoaa työnantajille entistä vaivattomamman tavan löytää eri alojen osaajat Lapin yliopistosta. Hakijoita voi etsiä Internetissä tiedekunnan ja pääaineen, työkokemuksen, kansainvälisen toiminnan, kielitaidon ja atk-valmiuksien sekä harrastusten, työskentelytyylien, hakijoiden persoonan, luottamustehtävien ja erityisosaamisen perusteella.

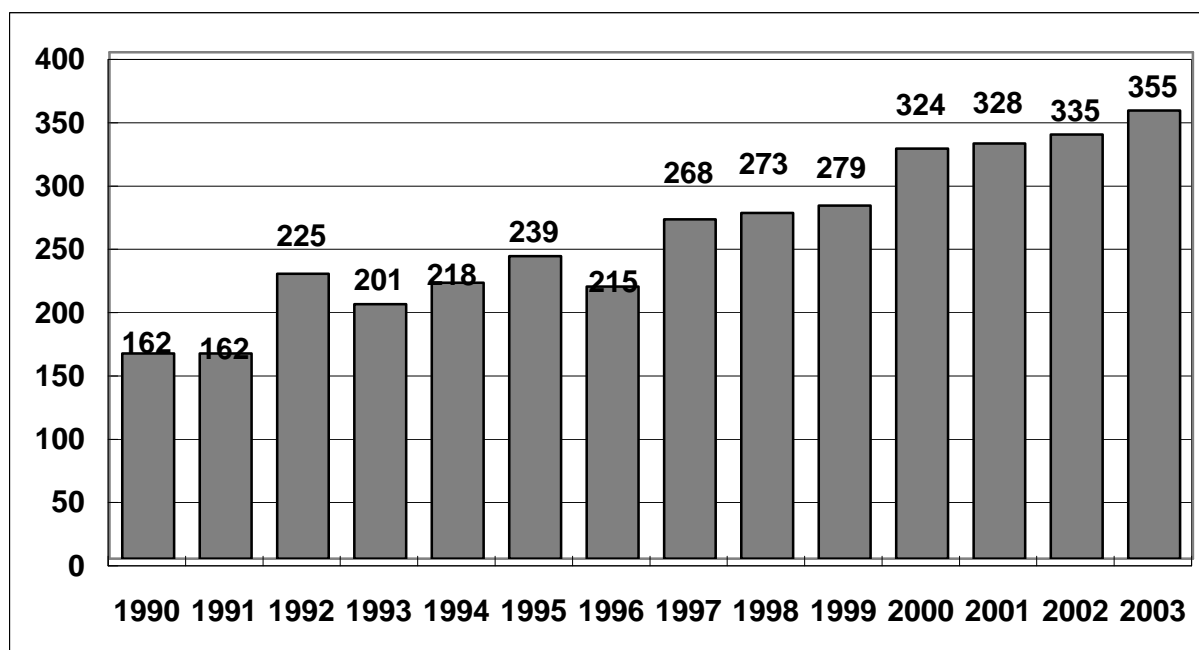
Työelämä- ja rekrytointipalvelut järjesti vuoden 2003 aikana yhdessä Lapin yliopiston opetuksen kehittämisspalveluiden kanssa myös Akateemiset opiskelutaidot –koulutuksen. Siinä ensimmäisen vuoden opiskelijoita pyritään perehdyttämään tiedeyhteisöön ja tukemaan heitä akateemisten opiskeluvalmiuksien omaksumisessa.

Työelämä- ja rekrytointipalvelut välitti tietoa 1 065 työpaikasta ja 276 harjoittelupaikasta vuonna 2003. Työpaikkojen määrä väheni edellisvuodesta n. 300:lla, harjoittelupaikkojen lisääntyi 41:llä. Julkisen sektorin osuus välitetyistä työpaikoista oli 49% (61% vuonna 2002) ja yksityisen sektorin 45% (32% vuonna 2002). Yksityisen sektorin työpaikat lisääntyivät myös määrällisesti. Lapin läänissä työpaikoista oli 28%. Kestoltaan 55% työpaikoista oli vähintään vuoden pituisia.

2.1.2.3 Perustutkinnot

Vuonna 2003 yliopistossa suoritettiin 355 ylempää korkeakoulututkintoa. Määrä on yliopiston historia suurin. Edellinen ennätys oli vuodelta 2002, jolloin tutkintoja suoritettiin 335. Tulossopimuskaudella 2001-2003 yliopiston tavoite oli keskimäärin 345 tutkintoa vuodessa. Tästä tavoitteesta yliopisto jäi hieman, sillä tutkintoja suoritettiin vuosittain keskimäärin 339.

Kuvio 8. Perustutkinnot 1990-2003

Taulukko 14. Ylemmät korkeakoulututkinnot tiedekunnittain 2001-2003

Tiedekunta	Tutkinnot/vuosi	Tavoite/vuosi	Erotus
Kasvatustieteellinen	94	100	-6
Oikeustieteellinen	102	100	+2
Yhteiskuntatieteellinen*)	90	95	-5
Taiteiden	53	50	+3
Yhteensä	339	345	-6

*) ilman kauppatieteellisen alan tutkintoja

Kasvatustieteiden tiedekunnassa tulossopimuskauden tutkintotavoitetta ei saavutettu, vaikka vuoden 2003 tutkintomäärä (109 kpl) oli selvästi suurempi kuin aiempina vuosina. Yksi syy opintojen etenemisen hitauteen ja sitä kautta tutkintotavoitteen alittumiseen ovat opintoihin kuuluva harjoittelu ja siihen varatun määrärahan pienuus. Mikäli opiskelijoiden opintososiaalista asemaa halutaan kohentaa täysipäiväisen opiskelun mahdollistamiseksi, on harjoitteluun suunnattava nykyistä enemmän rahoitusta.

Tutkintotavoitteiden alittumiseen vaikuttaa osaltaan myös valtakunnallinen ja alueellinen opettajatilanne: opiskelijat työskentelevät opintojen ohella, mikä pitkittää valmistumista, mutta antaa toisaalta heille arvokasta työkokemusta. Tiedekunnan tavoitteena on kuitenkin varmistaa opiskelijoiden opinto-ohjelmien mukainen valmistuminen.

Perustutkintotavoitteiden saavuttamiseksi tiedekunnassa tehdään säännöllistä perusopiskelijoiden opintojen edistymistä seuraavaa kartoitusta. Kartoituksilla tiedekunta pyrkii sekä pitämään opiskelijatietonsa ajan tasalla että tukemaan opiskelijoita opintojen loppuunsaattamisessa. Aiempien vuosien tapaan kuluvana vuonna toteutettiin opintojensa loppuvaiheessa oleville opiskelijoille räätälöity ”Valmiiksi tänä vuonna” – kurssi, jonka tulokset olivat hyvät.

Tiedekunnassa on myös kehitetty opettajatutorointia niin, että siitä on tullut vakiintunut opetusta tukeva toimintamuoto. Tiedekuntaneuvosto hyväksyi keväällä 2003 opettajatutoroinnille säännöt ja tutorointi lasketaan opettajan työsuunnitelmaan 5-20 tuntina riippuen siitä, onko ryhmä vasta opiskelunsa aloittaneita vai vanhempia opiskelijoita.

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa tutkintotavoitteiden saavuttaminen on ollut vaikeinta talouden ja matkailun sekä sosiaalityön laitoksella. Talouden ja matkailun laitoksella yhtenä keskeisenä keinona on käytetty opiskelijan tehostettua ohjausta ja tukea pro gradu –työskentelyn aikana. Perinteisten seminaari-istuntojen lisäksi työskentelyyn ovat kiinteästi kuuluneet henkilökohtaiset ohjausistunnot. Myös ohjaajasta lähtevä kontaktin ylläpitäminen esimerkiksi sähköpostitse on koettu hyvänä. Keväällä 2003 käynnistettiin Opinnoissan viivästyneet –projekti, jossa kartoitettiin opinnoissaan viivästyneiden opintotilannetta, syitä viivästymisille ja halua jatkaa opinnot loppuun saakka.

Toiminnassa on pyritty erityisesti panostamaan suoraan välittömään vuorovaikutukseen, jotta kyettäisiin saavuttamaan ja ylläpitämään opiskelun etenemistä ja sisällön kehittymistä tukeva ilmapiiri. Johtamisen koulutusohjelmassa tavoitteeseen on pyritty sekä järjestämällä 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoille säännöllisiä tutoriaaleja että henkilökohtaisin palaveroin, joissa on käyty läpi tavoitteita ja opintojen aikana syntyneitä tuntemuksia.

Alemmat korkeakoulututkinnot

Vuonna 2003 yliopistossa suoritettiin 60 alemmaa korkeakoulututkintoa. Vuonna 2002 alempia korkeakoulututkintoja suoritettiin 55.

Taulukko 15. Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet 2001-2003

Koulutusala	2001	2002	2003	Koulutusala yht. Lay:n osuus%
Kasvatustieteellinen	16	24	25	515 (5%)
Oikeustieteellinen	5	5	0	26 (0%)
Yhteiskuntatieteellinen	7	10	13	250 (5%)
Taideteollinen	15	16	22	114 (19%)
Yhteensä	43	55	60	

Tutkintojen keskimääräiset laajuudet ovat pysyneet viime vuosina samalla tasolla. Laajimmat tutkinnot suoritetaan taideteollisella alalla, jossa tutkinnon laajuus on vähintään 180 opintoviikkoa. Kehitystyö uuteen tutkintorakenteeseen siirtymiseksi on menossa jokaisessa tiedekunnassa, mikä tulee vaikuttamaan tutkintojen laajuuksiin tulevaisuudessa.

Taulukko 16. Tutkintojen keskimääräiset laajuudet 2001-2003

Koulutusala	2001	2002	2003
Kasvatustieteellinen	183	185	184
Oikeustieteellinen	176	178	177
Yhteiskuntatieteellinen	175	179	181
Taideteollinen	197	197	194
Kauppätieteellinen		172	188

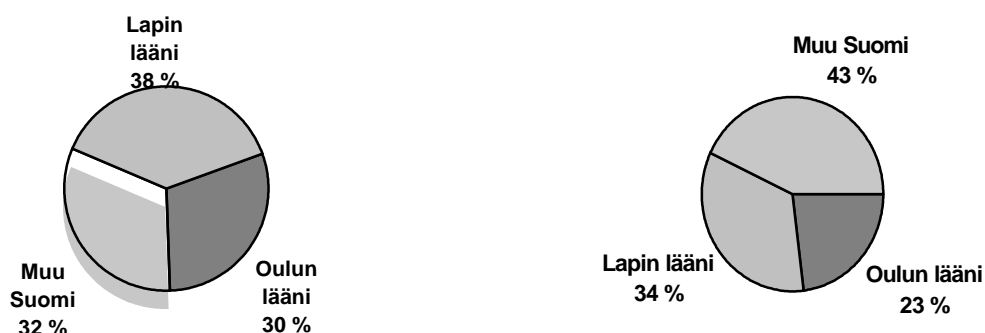
Taulukko 17. Perustutkinnot/opetushenkilökunta 2001-2003

Koulutusala	2001	2002	2003	Koulutusala ka. 2003
Kasvatustieteellinen	2,3	1,8	2,5	2,0
Oikeustieteellinen	3,9	3,6	2,7	3,0
Yhteiskuntatieteellinen*)	1,9	1,5	2,0	2,1
Taideteollinen	1,0	1,2	1,1	1,0
Yhteensä	2,1	1,8	2,0	2,0

*) Kauppätieteet sisältyvät yhteiskuntatieteisiin

2.1.2.4 Peruskoulutuksen vaikuttavuus

Yliopiston alueellista vaikuttavuutta kuvaavat sekä uusien opiskelijoiden kotilääni että valmistuneiden työhön sijoittuminen. Vuoden 2003 uusista opiskelijoista 38% oli kotoisin Lapin läänistä. Oulun läänistä tulleiden osuus nousi 23 prosentista 30:een prosenttiin. Muualta kuin Lapin ja Oulun läänistä tulleiden opiskelijoiden osuus oli vuonna 2003 edellisvuoden tapaan noin kolmannes.

Kuvio 10. Valmistuneiden sijoittuminen 2002

Valmistuvien työllistyminen

Yliopisto on toimenpiteillään edistänyt valmistuvien työllistymistä. Yksi toimenpiteistä on *harjoittelupaikkajärjestelmä*. Vuonna 2003 yliopisto sai 167 000 euroa harjoitteluvouchereihin, jotka mahdollistivat vähintään sadan opiskelijan työharjoittelun kolmeksi kuukaudeksi. Näiden lisäksi opiskelijat suorittivat työharjoittelua opintotuella tai työnantajan kokonaan maksaman palkan turvin.

Taulukko 18. Perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen

Vuosina 2000-2002 valmistuneiden työelämään sijoittuminen puolen vuoden kuluttua valmistumisesta	2000	2001	2002
Työssä	83%	84%	84%
- vakituinen työsuhde	34%	37%	32%
- koulutusta vastaava työ	87%	85%	92%
- työpaikka Pohjois-Suomessa	57%	53%	57%
- kunta työnantajana	39%	46%	39%
- valtio työnantajana	30%	33%	38%
- yksityinen työnantajana	30%	21%	22%
Työnhakijana	5%	6%	9%
Opiskelu, muu	12%	11%	7%

(Lähde: Lapin yliopiston opiskelupalveluiden kysely)

2.1.2.5 Kansainvälisyys peruskoulutuksessa

Yhteistyösopimukset

Lapin yliopisto on verkottanut kansainvälisen yhteistyönsä ympäri maailmaa. Yhteistyötä tehdään pääasiassa erillisten sopimusten, vaihto-ohjelmien ja projektien perusteella.

Lapin yliopistolla on tällä hetkellä 41 eritasoista (kahdenväliset sopimukset ja aiesopimukset) kahdenvälistä yhteistyösopimusta. Näistä noin 20:n kanssa on aktiivista opiskelijavaihtoa. Lisäksi useimpien sopimusten perusteella tehdään projektiyhteistyötä.

Vuoden 2003 tehdyt uudet kahdenväliset yhteistyösopimukset:

University of Sunshine Coast, Sippy Downs, Queensland, Australia. Yhteistyötä lähinnä yhteiskuntatieteisissä ja taiteissa, mahdollisesti myös kasvatustieteessä. Sopimus sisältää henkilökunta- ja opiskelijavaihtoa. Opiskelijavaihto, jossa lukukausimaksu on vapautettu, on varsin rajoitettua - 1 opiskelija/lukuvuosi.

Universidad de Chile, Santiago, Chile. Sopimus on tehty yliopistojen oikeustieteellisten tiedekuntien välille.

Herzen State Pedagogical University, Pietari, Venäjä. Sopimus mahdollistaa yhteistyön kaikilla yliopistojen edustamilla yhteisillä aloilla. Yhteistyötä yliopiston kanssa on tehty jo mm. Barents Specialists -hankkeessa.

University of Georgia, Athens, Georgia, Yhdysvallat. Sopimus koskee kaikkia aloja paitsi oikeus- ja kauppatieteitä.

Murmansk State Technical University, Murmansk, Venäjä. Yliopiston kanssa on ollut aiemmin voimassa aiesopimus, joka päivitetään onnistuneen ja laajentuneen yhteistyön johdosta varsinaiseksi yhteistyösopimukseksi.

Vuonna 2003 tehdyt uudet kahdenväliset aiesopimukset:

Universidad del Salvador, Buenos Aires, Argentiina. Yhteistyötä lähinnä yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan ja sen sosiaalityön yksikön kanssa. Sopimus mahdollistaa kuitenkin yhteistyön kaikkien tiedekuntien kanssa.

Vaihto-ohjelmat

Lapin yliopisto osallistuu aktiivisesti EU:n SOKRATES/ERASMUS, pohjoismaiden ministerineuvoston NORDPLUS-verkostoihin ja NORDLYS-opiskelijavaihtoihin, sekä CIMO:n rahoittamaan Venäjälle suuntautuvaan FIRST-ohjelmaan. Lapin yliopisto koordinoi vuonna 2003 yhtä FIRST-verkostoa ja oli partnerina kahdessa (FIRST-BARENTS, FIRST-ARTSMO).

Lapin yliopistolla on SOKRATES/ERASMUS -ohjelmassa noin 120 partneria ja 130 kahdenvälistä sopimusta eri puolilla Eurooppaa (EU-maat, Norja, Puola, Tšekki, Slovakia, Unkari, Viro, Latvia, Liettua, Malta, Kypros). Kaikilla tiedekunnilla, kielikeskuksella ja Arktisella keskuksella on toimintaa SOKRATES/ERASMUS ohjelmassa.

Arktisen yliopiston koordinoima ja CIMO:n rahoittama North2North pilotti käynnistyi vuonna 2002. Pilotti jatkuu vuonna 2003. Lapin yliopisto osallistuu aktiivisesti ohjelmaan ja sen perusteella Lapin yliopistoon saapui kaksi venäläistä opiskelijaa Jakutian valtion yliopistosta (Sakha State University). Lapin yliopistosta lähti puolestaan kaksi opiskelijaa syyslukukaudeksi 2003 University of Alaska Fairbanksiin.

Opettajavaihto

Lapin yliopistosta opettajavaihtoon SOKRATES/ERASMUS -rahoituksen turvin lähti 20 opettajaa. Lisäksi kansainvälisten asioiden yksikkö tuki seitsemän opettajan kansainvälisyyttä tukevia matkoja ulkomaille.

Kansainväliset asiat isännöi useita korkeatasoisia kansainvälisiä ja kansallisia vierailuja Lapin yliopistossa. Lapin yliopistoon saapui ulkomailta yli 70 vierailevaa taiteilijaa, opettajaa ja tutkijaa tutustumaan, antamaan opetusta tai itse hankkimaan lisätietoa ja laajentamaan yhteistyötä. Vierailijoita ja opettajia tuli kaikkiin tiedekuntiin, instituutteihin sekä kielikeskukseen.

Yliopiston opetus- ja tutkimushenkilökunta vieraili 13 kertaa vähintään kahden viikon ajan ulkomaisissa korkeakouluissa tai tutkimuslaitoksissa vuoden 2003 aikana. Viisi vierailua kesti vähintään kuukauden. Lapin yliopistossa vieraili vuoden 2003 vähintään kahden viikon ajan 12

ulkomaista vierasta, joista kahdeksan vierailu kesti yli kuukauden. Näiden KOTA:an tilastoitujen vierailujen lisäksi vuoden 2003 aikana toteutui runsaasti lyhyempiä, alle kaksi viikkoa kestäneitä opettaja- ja tutkijavierailuja.

Lähtevät opiskelijat

Ulkomaille lähtevien opiskelijoiden määrä on pysynyt kutakuinkin samana viimeiset kolme vuotta. Lapin yliopistosta ulkomailla suoritti osan tutkintoaan 145 opiskelijaa, joista opiskelijavaihdossa oli 101 opiskelijaa, kahdeksan opiskelijaa lähti ulkomaille opintoihin sisältyvän harjoittelun merkeissä sekä 36 opiskelijaa sai apurahan ulkomaille tutkintoon sisältyvissä opintotarkoituksissa.

Suosituimmat kohdemaat olivat Iso Britannia (20), Ruotsi (12), Espanja (12), Italia (7) ja Ranska (6). Suurin osa vaihto-opiskelijoita käytti hyväkseen Lapin yliopiston tarjoamia vaihto- ja rahoitusmahdollisuuksia. Vaihtoon lähteneistä 68% käytti SOKRATES/ERASMUS ja 16 % NORDPLUS/NORDLYS -vaihto-ohjelmia. Lisäksi Lapin yliopiston kahdenvälisten sopimusten

perusteella oli opiskelijavaihdossa 6 % kaikista vaihto-opiskelijoista. Kaikki vaihtoon lähteneet saivat yliopiston apurahaa opiskelijavaihtoa varten. Lisäksi tuettiin kahdeksan opiskelijan harjoittelua ulkomailla.

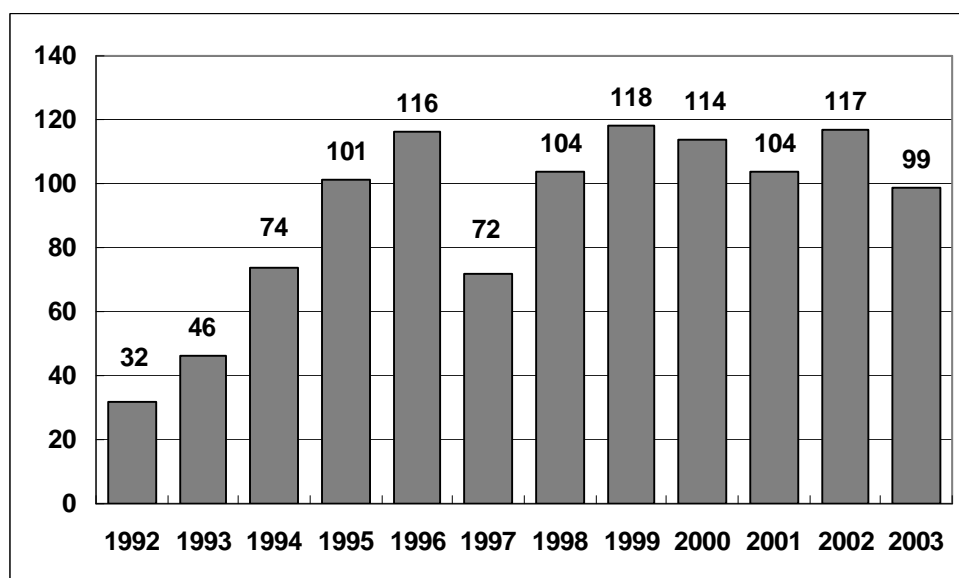
Saapuneet opiskelijat

Vuonna 2003 yliopistoon saapui 168 vaihto-opiskelijaa. Tämä on 7% enemmän kuin vuonna 2002. Jo aiemmin aloittaneiden ja syksyllä 2003 aloittaneiden ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä ei sisälly tähän lukuun.

Ulkomaisista opiskelijoista 129 saapui SOKRATES/ERASMUS -ohjelman puitteissa. FIRST-ohjelman puitteissa saapui 12, NORDLYS ohjelman puitteissa yksi, kahdenvälisten sopimusten perusteella yhdeksän, North2North-ohjelman perusteella kaksi ja ns. freemover-vaihdossa yhdeksän opiskelijaa. Tämän lisäksi CIMOn stipendeillä yliopistoomme saapui kolme opiskelijaa/tutkijaa.

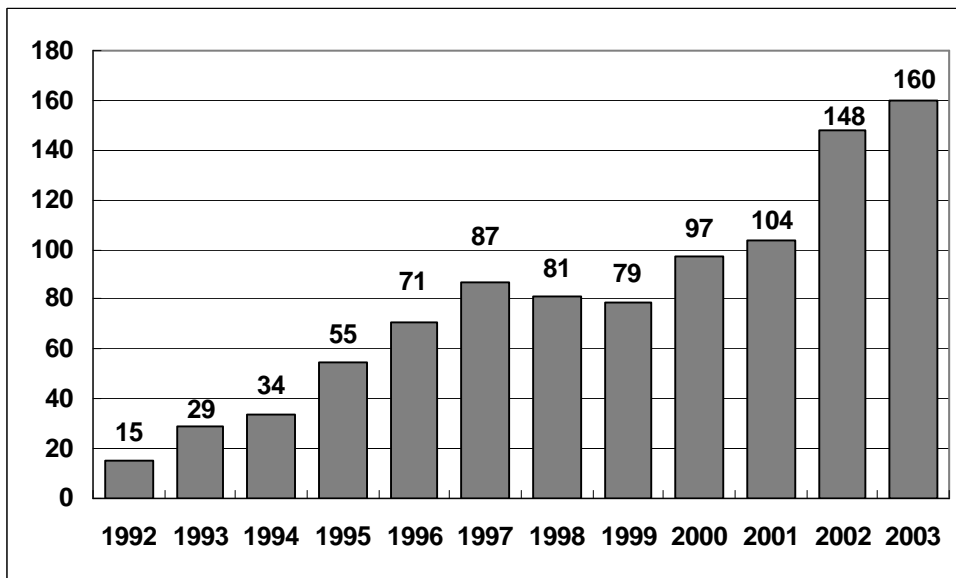
Eniten opiskelijoita saapui Isosta Britannian (19), Ranskasta (18), Venäjältä (15), Saksasta (15). Italiasta (13) ja Espanjasta (13).

Kuvio 11. Lähteneet vaihto-opiskelijat 1992-2003

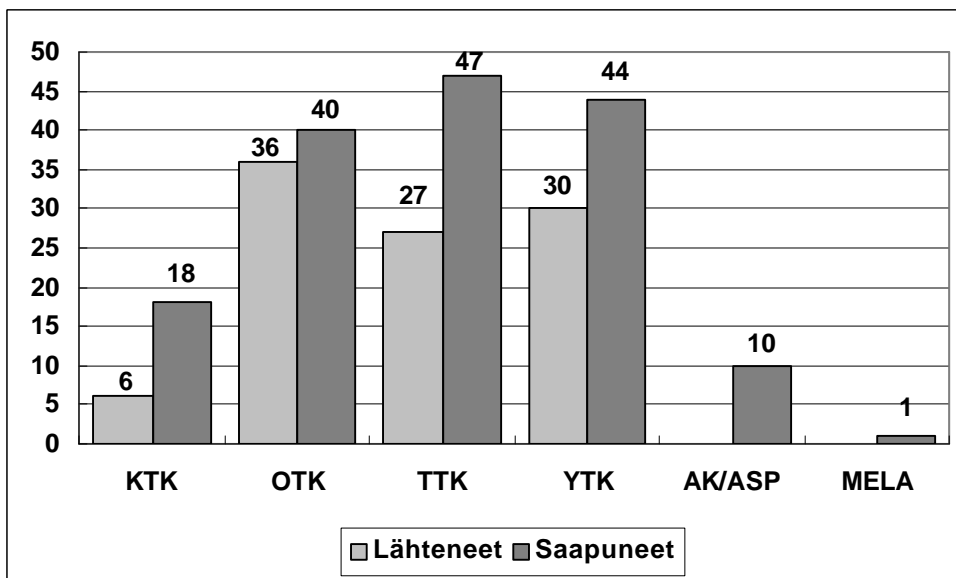

Kuvio 12. Saapuneet vaihto-opiskelijat 1992-2003

Kuvio 13. Saapuneet ja lähteneet vaihto-opiskelijat tiedekunnittain 2003

Kansainvälisen toiminnan tulevaisuus

Lapin yliopiston kansainväliset toiminnot ovat kasvaneet yliopiston ja kansainvälisten asioiden strategian mukaisesti tulossopimuskaudella 2001-2003. Yliopiston kansainvälisen toiminnan tulevaisuuden haasteita ovat tutkija- ja opettajaliikkuvuuden parantaminen, tutkijakoulutuksen kansainvälistäminen, ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden rekrytointi sekä kansainvälisyyden laadunarviointi.

Kansainvälistyminen niin vieraskielisen opetuksen kuin tutkinto- ja vaihto-opiskelijoiden määrän lisääntyessä vaatii myös muutoksia tiedekuntien kansainvälisen toiminnan hallinnollisessa organisoinnissa ja resursoinnissa. Tätä varten kuhunkin tiedekuntaan perustettiin vuonna 2003 kansainvälisten asiain suunnittelijoiden virat.

Kansainvälisen opetuksen yksikkö

Vuosi 2003 oli Kansainvälisen opetuksen keskuksen toinen toimintavuosi. Yksikön tärkeimpinä tehtävinä vuonna 2003 on ollut uuden, vieraskielisen maisteriohjelman suunnittelu sekä muiden ohjelmien koordinoimisen jatkaminen. Lisäksi merkittävänä tehtävänä on ollut osallistuminen Arktisen yliopiston opetuksen toteuttamiseen.

Perustutkintoihin kuuluvat vieraskieliset ohjelmat:

Vuonna 2003 jatkoivat toimintaansa neljä 15 opintoviikon ohjelmaa. Kaksi näistä ohjelmista sisältyy *Arctic Studies Programiin* (ASP) ja kaksi muuta ovat *Russian Studies Program* (RSP) ja *Intercultural Communication Program* (ICP). Näiden lisäksi taiteiden tiedekunnan opettama ja koordinoima *Media Analysis* -ohjelma aloitti syksyllä 2003.

Arctic Studies Program jakaantuu kahteen 15 opintoviikon ohjelmaan, jotka ovat Arctic Environment and Societies (AES) ja Arctic Governance (ARG). *Arctic Environment and Societies* -ohjelman tarkoituksena on tutustuttaa arktisen alueen erityiskysymyksiin. Monitieteisen ohjelman alueina ovat sosiaaliset ja kulttuuriset kysymykset, ajankohtaiset teemat ja luonnontieteelliset ulottuvuudet. Opetus tapahtuu pääosin Arktisen keskuksen tutkijoiden toimesta.

Arctic Governance -ohjelman tarkoituksena on tutustuttaa etnisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin oikeudelliseen ulottuvuuksiin. Tähän liittyy olennaisella tavalla myös luonnon merkitys yhteiskunnallisena tekijänä arktisilla alueilla. Tarkastelukulma rakentuu erityisesti hallinnan (governance) problematiikan kautta. Opetusta antavat Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin sekä oikeustieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan tutkijat ja opettajat.

Russian Studies Programin tarkoituksena on antaa perustiedot erilaisiin Venäjään liittyvistä ulottuvuuksista, joita ovat politiikka, talous, ympäristö ja kulttuuri. Kokonaisuus on keskittynyt erityisesti Koillis-Venäjään. Ohjelma on linkittynyt yliopiston muihin Barentsiin ja Venäjään liittyviin ohjelmiin. Opetus tapahtuu pääosin Barents Specialist –ohjelman kautta.

Intercultural Communication Programin tarkoituksena on tutustuttaa kulttuurien välisen kommunikaation tematiikkaan: miten kulttuurinen tieto-taitomme vaikuttaa ymmärrykseemme maailmasta ja miten kulttuurien väliset erot tulevat esiin nimenomaan kommunikaation muodossa. Ohjelman koordinoimista ja opetuksesta vastaa Kielikeskus.

Opintokokonaisuudet ovat tarkoitettu niin yliopiston omille opiskelijoille kuin yliopistoon tuleville vaihto-, perustutkinto- ja jatko-opiskelijoille. Ohjelmista opiskelija voi suorittaa joko yksittäisiä kursseja tai osakokonaisuuksia tai kokonaisuuksia. Eri oppiaineilla on siis mahdollisuus ottaa näitä yhteisiä kursseja korvaaviksi suorituksiksi omaan opetusohjelmaan, jos ne ovat siihen sisällöllisesti soveltuvia.

Vieraskielisen maisteriohjelman suunnittelu

Kansainvälisen opetuksen yksikkö aloitti lukuvuonna 2002-2003 vieraskielisen maisteriohjelman suunnittelun. Ohjelma käynnistyy syksyllä 2004 sisäänpääsyn ollessa 25 opiskelijaa.

2.1.3 Aikuiskoulutus

Vuosi 2003 oli Lapin yliopiston aikuiskoulutuksen 20. toimintavuosi. Vuoden aikana aikuiskoulutuksen organisaatiota uusittiin. Avoin yliopisto ja yliopiston maisterikoulu muodostavat vuoden 2004 alusta lähtien alueellisen peruskoulutuksen yksikön. Yksikkö sai samalla erillislaitoksen aseman, kuten myös yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Vuoden 2003 aikana selvitettiin myös koko yliopiston tasolla *täydennyskoulutuksen* kannattavuus, imago ja laatu sekä yhteistyökysymykset. Lapin yliopistossa laaditaan vuosittain ammatillisen täydennyskoulutuksen yhteistyösopimus, joka kattaa kaikki tätä tehtävää suorittavat yksiköt ja määrittää yksiköiden väliset painotukset, tehtävänjaon yms. Samalla täydennyskoulutuskeskus jaetaan kahteen tulosityksikköön, ammatillisen täydennyskoulutuksen ja alueellisen kehittämistoiminnan tulosityksikköihin.

Lapin yliopiston keskeinen aikuiskoulutustoimija on täydennyskoulutuskeskus. Keskus toimii Pohjois-Suomen ja erityisesti Lapin alueellisena kehittäjänä, omatoimisuuden edistäjänä ja kansainvälistäjänä toteuttaen Lapin yliopiston strategian mukaista yliopistollista täydennyskoulutusta, alueellista kehittämistoimintaa, työvoima- ja rekrytointipalveluita sekä kongressipalvelutoimintaa. Toiminta kohdentuu ensisijaisesti Lappiin, mutta vuonna 2003 asiakkaita oli aiempia vuosia enemmän myös Pohjois-Pohjanmaalta ja Kainuusta. Alueellista vaikuttavuuttaan täydennyskoulutuskeskus pyrkii lisäämään myös viime vuonna aloitetulla yhteistyöllä Lapin maakuntakorkeakoulun ja Pohjois-Suomen ennakointi- ja arviointikeskuksen kanssa.

Avoimen yliopiston tavoitteena on välittää Lapin yliopiston osaamista Pohjois-Suomeen yhteistyöverkoston kautta. Avoimia yliopisto-opintoja on tarjottu kaikissa Lapin seutukunnissa ja valtakunnallisesti noin 35 yhteistyöoppilaitoksessa. Avointa yliopisto-opetusta annetaan kaikkein tiedekuntien ja opetusta antavien yksiköiden opetustarjonnasta.

Avoin yliopisto on myös osallistunut Lapin maakuntakorkeakoulutoimintaan. Vuoden 2003 aikana on organisoitu yhteistyöelimet viiteen seutukuntaan ja kahden seutukunnan osaamisstrategiaa on aloitettu toteuttamaan (Pohjois-Lappi ja Torniolaakso). Lisäksi avoin yliopisto oli viime vuonna mukana Itä-Lapissa ja Kemi-Torniossa toteutettavien maakuntakorkeakouluhankkeiden ohjausryhmissä.

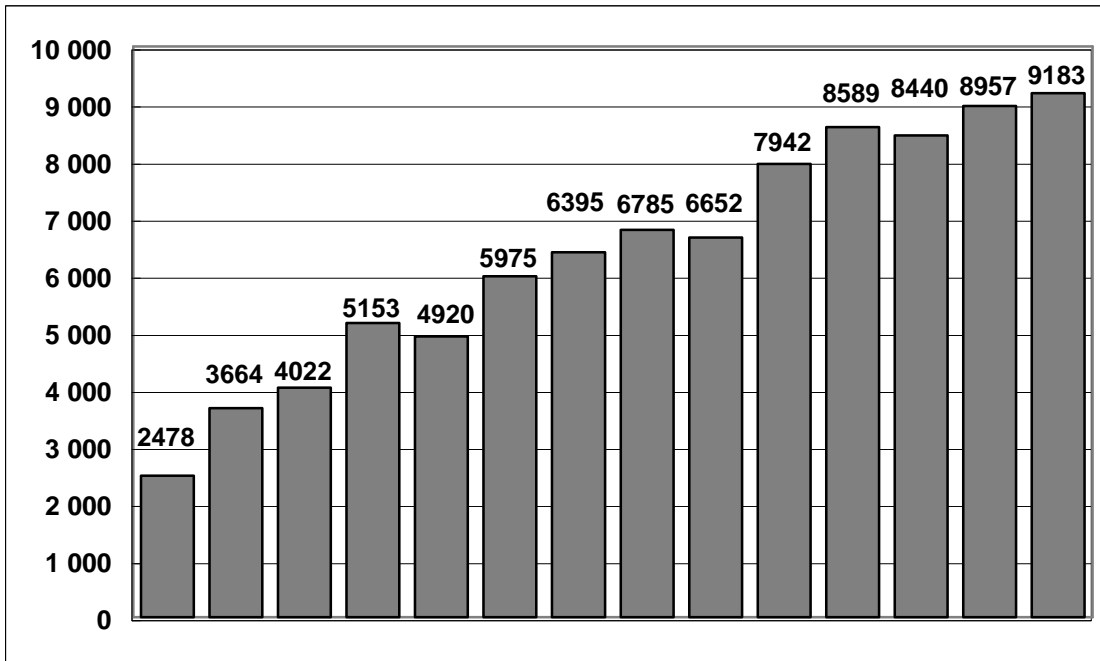
Avoimen yliopiston väylää tutkinto-opiskelijaksi on tuettu järjestämällä kieli- ja menetelmäopintoja ja cum laude approbatur –opintoja. Kaikkiin tarjottuihin cum laude –opintoihin ei kuitenkaan ole ollut riittävästi hakijoita, jotta opetusryhmiä olisi voitu käynnistää. Cum laude –opinnoissa kannattavin järjestämistapa onkin yhteinen opetus tiedekuntien kanssa. Opiskelijat ovat myös voineet anoa PIA –opinto-oikeuksia cum laude –tasoiisiin opintoihin.

Opiskelijamäärät

Yliopiston järjestämään aikuiskoulutukseen (avoin yliopisto-opetus, täydennyskoulutus ja ikäihmisten yliopisto-opetus) osallistui viime vuonna 9 183 opiskelijaa. Avoimeen yliopisto-opetukseen osallistui 4 078, täydennyskoulutukseen 3 392 ja ikäihmisten yliopistoon 1 713 opiskelijaa. Opiskelijamäärä on Lapin yliopiston historian suurin. Edellinen ennätys oli vuodelta 2002. Tuolloin aikuiskoulutukseen osallistui 8 957 opiskelijaa.

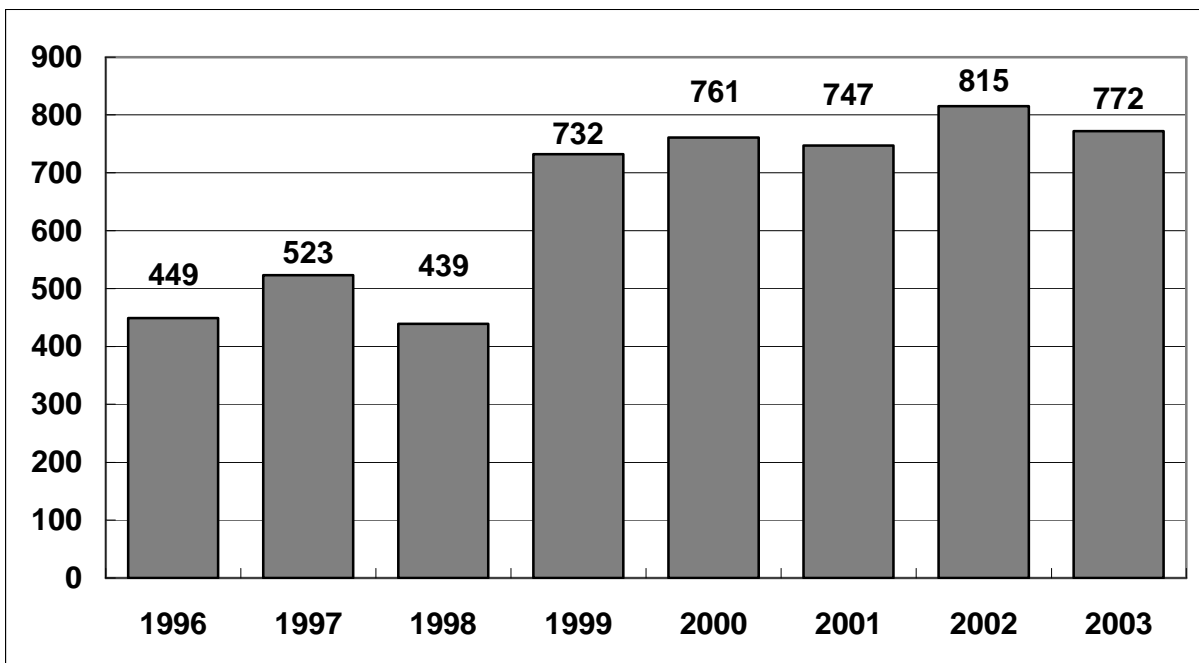
Vuodesta 2002 avoimen yliopisto-opetuksen opiskelijamäärä väheni n. 250:llä. Sen sijaan täydennyskoulutuksen ja ikäihmisten yliopiston opiskelijamäärät nousivat molemmat edellisvuodesta n. 300:lla opiskelijalla.

Kuvio 14. Aikuiskoulutukseen osallistuneet opiskelijat 1990-2003

Avoimen yliopiston vuoden 2003 laskennallisten kokopäiväisten opiskelijoiden määrä oli 775. Tavoitteeksi asetettu 550 laskennallisen kokopäiväisen opiskelijan määrä ylitettiin siten reilusti myös viime vuonna.

Kuvio 15. Avoimen yliopiston laskennalliset opiskelijapaikat 1996-2003

2.1.4 Yhteiskunnallinen palvelutoiminta

Yliopiston yhteiskunnallisen palvelutoiminnan merkittävin saavutus tulossopimuskaudella 2001-2003 oli Lapin maakuntakorkeakoulu –konseptin toteuttaminen. Mallin perusideana on ottaa korkeakoulutus alueellisen kehittämisen välineeksi ja eri koulutusasteita verkottamalla luoda kullekin Lapin seutukunnalle sen alue- tai seutukuntastrategian toteutumista parhaiten palveleva koulutustarjonta. Keskeisenä päämääränä on aluekeskusten ja seutukuntien omien elinkeinopoliittisten tavoitteiden tukeminen konsortioyhteistyöllä saavutettavissa olevin keinoin.

Vuoden 2003 aikana Lapin yliopisto on ollut maakuntakorkeakoulun konsortion osapuolten kanssa suunnittelemassa ja laatimassa seutukunnallisia osaamisstrategioita, mm. Pohjois-Lappiin, Torniojoki-Laaksoon, Tunturi-Lappiin ja Kemi-Tornion seutukuntaan. Näihin strategioihin kuuluvina koulutusohjelmina on vuoden 2003 aikana valmisteltu Kemi-Tornion seutukunnassa toteutettavaa *työelämän kehittämisen koulutusohjelmaa* ja Itä-Lapissa toteutettavaa sovellettuun informaatioteknologian painottuvaa tutkintokoulutusta. Lisäksi yliopisto on ollut mukana Koillis-Suomen aluekeskushjelman korkeakoulutukseen liittyvässä kehittämis- ja suunnittelutyössä. Arvosanakoulutuksen kehittämisessä työn kohteena on ollut matkailun approbatur-opintojen suunnittelu alueellisena versiona.

Yliopiston alueellisen koulutusstrategian keskeisenä tavoitteena on luoda malleja ja toimintatapoja yliopiston ja alueiden väliselle koulutusyhteistyölle tavoitteena alemmat yliopistotutkinnot sekä mahdollisuus ylempien korkeakoulututkintojen suorittamiseen seutukunnan kehitystavoitteiden kannalta olennaisilla aloilla. Alueiden ihmisille puolestaan tarjotaan mahdollisuus opiskella tutkinto kotiseudullaan.

Alueellisen yliopistokoulutuksen pioneerihankkeena toteutettiin vuosina 1999-2002 Koillismaan alueellisen kehittämisen maisteriohjelma. Tästä saatujen hyvien kokemusten pohjalta Lapin yliopisto ja Kuusamon kaupunki käynnistivät vuonna 2003 Koillis-Suomen yliopistollisen koulutusohjelman. Ohjelmassa opiskelijat opiskelevat 120 ov:n, eli kandidaatin tutkinnon verran Kuusamossa, ja voivat sen jälkeen jatkaa opintojaan maisteriksi saakka Lapin yliopistossa. Ohjelma kestää vuoden 2006 loppuun saakka.

Yliopistosta ohjelmaa ovat toteuttamassa kasvatustieteiden ja yhteiskuntatieteiden tiedekunnat, kielikeskus sekä menetelmätieteiden laitos. Hankkeen hallinnoijana ja koordinoijana on maisterikoulu. Alueellisena yhteistyökumppanina on Kuusamon kaupungin Naturpolis -koulutus- ja kehittämispalveluyksikkö. Hakemuksia koulutusohjelmaan tuli 157, joista 19 opiskelijaa valittiin. Yksitoista heistä suorittaa yhteiskuntatieteellisen ja kahdeksan kasvatustieteellisen tutkinnon.

Muita tulossopimuskaudella 2001-2003 toteutettuja uusia toimintoja yhteiskunnallisen palvelutoiminnan alueella ovat Pohjois-Suomen ennakointi- ja arviointikeskuksen ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintojen käynnistämiset. Ennakointi- ja arviointikeskuksen toiminta keskittyy aluekehityksen, julkisten palvelujen, koulutuksen ja tietoyhteiskunnan sekä teknologian ennakointiin ja arviointiin.

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen tehtävänä puolestaan on perus- ja erityisosaamisen edistäminen sosiaalialalla. Vuonna 2003 keskus käynnisti yhdessä Lapin yliopiston sosiaalityön laitoksen kanssa sosiaalityön maisterikoulutusohjelman. Ohjelma pyrkii helpottamaan Oulun läänin sosiaalityöntekijäpulaa ja tuottamaan alueelle muodollisesti päteviä sosiaalityöntekijöitä.

Kasvatustieteiden tiedekunta on puolestaan pyrkinyt vastaamaan Lapin opettajapulaan tarjoamalla alueelle eri muotoista tarpeita vastaavaa koulutusta. Vuonna 2001 alkoi opetusministeriön rahoituksella opettajankoulutuksen laajennusohjelma. Vuoden 2003 aikana

toteutettiin selvitys alueen opettajien pätevöittämistarpeista. Selvityksen perusteella vuoden 2004 aikana suunnitellaan räätälöity opetustarjonta tavoitteena pätevöittää alueen epäpäteviä opettajia ja sitouttaa heitä alueellisella koulutuksella Lappiin.

Oikeustieteissä merkittävä yhteiskunnallisen palvelutoiminnan hanke tulossopimuskaudella 2001-2003 oli oikeusministeriön ja Rovaniemen hovioikeuden kanssa toteutettu tuomarikoulu. Koulu oli suunnattu työelämässä oleville Oulun ja Lapin läänin virkatuomareille. Tuomarikoulun jatkona tiedekunnassa aloitti toimintansa oikeudenhoidon koulutuskeskus.

Yliopiston yhteiskunnallisen palvelutoiminnan yksi keskeisimmistä tavoitteista on elämysteollisuuden kehittämisen tukeminen. Tavoitteena on luoda Lappiin pysyvää alan huippuosaamista ja edistää kasvukykyisen yritystoiminnan kehittymistä sekä alueen omaehtoisen elinkeinotoiminnan syntyä. Tulossopimuskaudella 2001-2003 käynnistetyt elämysteollisuuden eri koulutusohjelmat painottuvat matkailuun, muotoiluun sekä media- ja suunnitteluteknologiaan.

Samalla, kun elämysteollisuuden koulutusta on laajennettu, on yliopistossa kehitetty myös informaatioteknologista koulutusta elämysteollisuuden tarvitsemaa tietoteknistä osaamista sekä Lapin tietoteollisuuden tarpeita varten. Tulossopimuskaudella 2001-2003 on jatkunut myös *yrittäjyyden maisteriohjelma*. Myös tällä ohjelmalla pyritään tukemaan elämysteollisuuden kehitystä, mutta myös monipuolistamaan Lapin elinkeinorakennetta sekä luomaan edellytyksiä uusien yritysten syntymiselle Lappiin.

Talouden ja matkailun laitoksen alueellinen kehittämistoiminta on ollut aktiivista ja moninaista. Laitos on mukana Suomen Akatemia rahoittamassa Mukavuusmaisema-projektissa (Amenity Landscapes Research Project), jonka tarkoituksena on tarkastella matkailua erilaisissa "maisemissa".

Lisäksi laitos on ollut mukana matkailun osaamiskeskusprojektissa, jossa tavoitteena on lisätä matkailun perustiedon tuottamista, tiedon jalostamista sekä soveltamista yritystoimintaan ja laajemmaltikin matkailuun. Matkailun osaamiskeskus on palvellut yhteistyöverkkona, jonka tehtävänä on ollut asiakaslähtöisesti tuottaa ja luoda yhä parempia edellytyksiä ja toimintamalleja kannattavalle yritystoiminnalle sekä kehittää kansainvälistä kilpailukykyä yhteiskunta- ja ympäristöpoliittisesti kestävässä matkailussa.

Syntynyt kokemuskertymä tarjoaa hyvän perustan vastaavanlaisen toiminnan uusiin toteutuksiin. Niitä on ollut jatkuvasti projektimuotoisina vireillä. Kertomusvuonna toteutettiin MEK:n rahoittama hanke otsikolla "Mikä parasta (ulkomaalaismatkailijan) Suomessa?" Tämä projekti toteutettiin osana matkailualan verkostoyliopiston laajempaa hanketta, jonka jatko-osa käynnistyy vuodenvaihteessa 2003/04.

Laitos on mukana myös *Meri-Lappi Instituutin* koordinoimassa Interreg III A Pohjoinen / Kolarctic -ohjelmaan kuuluvassa "Logistisen verkoston ja kuljetusten kilpailukykyyn kehittäminen Sallan käytävällä" -hankkeessa. Hankkeessa ovat mukana myös Kemin kaupunki, Itä-Lapin kuntayhtymä ja Oulun yliopisto. Hankkeen yhteistyösapuolia ovat kaksi logistiikka-alan yritystä. Hankkeen tarkoituksena on Kemi-Tornion satamista Murmanskiin ja Arkangeliin johtavaa kuljetusreittiä koskevan tutkimustiedon tuottaminen, reitin kehittämistarpeiden kartoittaminen sekä reitin avaamiselle välttämättömien investointien käynnistäminen.

Design Park

Design vahvistaa taiteiden tiedekunnan alueellista vaikuttavuutta ja elinkeinoelämän ja tiedekunnan vuorovaikutusta. Yrityspuisto on linkkinä tiedekunnan ja yritysten välillä, tarjoaa yritysten käyttöön tiedekunnan uusinta tutkimustietoa ja välittää paikallisen elinkeinoelämän tutkimus- ja tuotekehitystarpeita tiedekuntaan.

Vuonna 2003 Design Park toimi viimeistä vuotta opetusministeriön Tulevaisuuspaketin rahoituksella. Vuoden lopussa yrityspuistossa toimi 23 yritystä, joista kaksi käynnisti toimintansa vuoden aikana. Toimintansa yrityspuistosta muihin tiloihin siirsi kolme yritystä.

Yrityspuisto tarjosi design-alaan ja yritystoimintaan liittyvää koulutusta. Siellä toimi ESR-rahoitteinen koulutusprojekti, Yrittäjyyden ja muotoiluosaamisen kehittäminen, jossa oli mukana 27 lappilaista yritystä. Koulutuksessa oli mukana myös taiteiden tiedekunnan opiskelijoita, joista kolme perusti oman yrityksen vuoden 2003 aikana.

Täydennyskoulutuskeskuksen alueellisen kehittämisen hankkeita

Lapin Innopolis™ projektiorganisaatio on toteuttanut Innoprofits – Lapin uudet yrityspalvelut sekä Innotraining –koulutus- ja kehittämistoiminta hankkeita kuluneen vuoden aikana. *Innoprofits-hankkeen* tavoitteena on edistää lappilaisten yritysten edellytyksiä toimia verkostotaloudessa kehittämällä yritysten verkosto-osaamista. Tavoitteena on myös edistää kansainvälistymistä sekä jalostaa innovaatio-osaamiseen ja verkostostrategioihin perustuvat yrityspalvelut.

Innotraining koulutus –ja kehittämistoiminnassa on keskitytty Innovatiivinen organisaatio –ohjelman sekä kansainvälistymisohjelman jalostamiseen. Pilotteja on ollut useita mm. Tervolassa, Kiven ja kulttuurin kylän toimijavalmennusta sekä Ranualla hyvinvoinnin ja matkailun alueella. Kansainvälistymisohjelmaa on toteutettu from Europe to Europe –toimintatavalla.

Muita alueellisen kehittämisen hankkeita vuonna 2003 olivat:

- *Jaksamista yrittäjille – virtaa ja voimaa toimintaan.* Tavoitteena on keskittyä yrittäjien ja heidän puolisoitensa jaksamisen syy-seuraus –suhteiden tiedostamiseen, käsittelemiseen sekä myönteisen muutoksen tukemiseen
- *Suur-Teuravuoman suoluonto – uusia mahdollisuuksia luontoyrittäjyydelle.* Projekti oli suoteeman matkailulliseen hyödyntämiseen tähtäävä koulutus- ja kehittämishanke, jonka aikana koulutettiin suo-oppaita palvelemaan alueen matkailutoiminnan tarpeita.
- *Kemiläisten jalanjäljillä – kalastusperinteen hyödyntäminen matkailussa.* Projekti oli esiselvityshanke, jossa kartoitettiin kalastusperinteen hyödyntämisen mahdollisuuksia matkailutoiminnassa.
- *Saivo koulutus ja Saivo lisäkoulutus* päättyivät. Saivo-koulutus paransi työttömien työllistymismahdollisuuksia, erityisesti media-alan ja projektiosaamisen taitoja. Saivo-lisäkoulutuksella kehitettiin työssä olevien vastaavia taitoja.
- *Lappi- ja tasa-arvotavoitteet työelämässä* tutkimus- ja kehittämishanke edistää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti naisten ja miesten välistä tasa-arvoa lappilaisessa työelämässä.

Uusia EU-rahoitteisia hankkeita vuonna 2003 olivat European Network of Village Tourism, Lapin hulluus – perinteestä toimeentuloa (ESR), Lapin kylistä kansainvälisille markkinoille (EMOTR) sekä Peräpohjolan kalakentillä – kalastusperinteen hyödyntäminen matkailussa (EMOTR)

Lapin kylien yritys- ja matkailutoiminnan kehittämistyötä jatkettiin vuonna 2003 erityisesti Tunturi-Lapin alueella. Alueellisessa kehittämistyössä matkailu- ja kylätoiminnan saralla on noussut esille erityisesti perinteen, kulttuurin ja luonnon hyödyntäminen. Alueellinen kehittämistyö toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kylien, yritysten, kuntien, eri projektien ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa.

2.1.5 Harjoittelukoulu

Harjoittelukoulun perustehtäviä ovat:

- laadukkaan ja turvallisen perusopetuksen järjestäminen rovaniemeläisille peruskoululaisille
- korkeatasoisen opetusharjoittelun tarjoaminen erityisesti luokanopettajaopiskelijoille
- toiminta kokeilu- ja kehittämiskouluna

Tavoitteena on kehittää perusopetukseen soveltuvia kasvatuksen ja opetuksen menetelmiä. Harjoittelukoulu huolehtii myös osaltaan Lapin yliopiston pohjoisesta suuntautumisesta sisällyttämällä näkökulman oppisisältöihin ja opetuksen toteuttamiseen.

Koulu toimii kolmisarjaisena, esiopetuksen ja 1-6 vuosiluokkia käsittävänä kouluna, jossa esiopetusoppilaat sijoittuvat yhteen 1. luokista. Syksyllä 2003 oppilaita oli 329, joista kuusi noudatti esiopetuksen opetussuunnitelmaa.

Opetuksen erityisistä *painotuksista* retkeilypainotteinen ympäristökasvatus ja mediakasvatus on suunniteltu kaikille oppilaille. Tämän lisäksi yksittäiset luokat toteuttavat erityisiä musiikki-, liikunta- tai matematiikkapainotteisia opintokokonaisuuksia. Painotteisuutta on toteutettu sekä pedagogisin että opetussuunnitelman tuntijaollisilla ratkaisuilla.

Koulun *kieliohjelman* mukaan A1-kielenä opetetaan englantia kolmannelta vuosiluokalta ja A2-kielinä ranskaa tai saksaa viidenneltä vuosiluokalta alkaen. A2-kielen opetusta tarjotaan myös kaupungin koulutoimen muiden koulujen oppilaille. Kaupunki osallistuu opetuskustannuksiin muiden koulujen oppilasmäärien mukaan. Harjoittelukoulu huolehtii myös saamenkielen opetuksen järjestämisestä kahden viikkotunnin verran yhteistyössä Rovaniemen kaupungin ja maalaiskunnan kanssa.

Kokeilu- ja kehittämistoiminta

Harjoittelukoulun kokeilu- ja kehittämistoiminta koostui koulun sisäisestä kehittämistyöstä, kansainvälisestä toiminnasta sekä hanketoiminnasta. Koulu on mukana opetushallituksen johtamissa LUKU-Suomi, LUMA- ja LATU-verkostohankkeissa. Hankkeiden avulla koulu voi osallistua erilaisten toimintamallien kehittämiseen, joilla edistetään erilaisten oppijoiden kohtaamista ja tukemista.

Koulun *kansainvälisen toiminnan* painopiste on Comenius-projektissa, jossa työskennellään Ruotsissa, Sloveniassa ja Maltalla olevien ystävyyskoulujen kanssa. Toiminnassa pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia viestintäkeinoja, mm. verkkolehteä. Toiminnan tarkoituksena on painottaa yhteistyön merkitystä, eurooppalaista identiteettiä ja maailmankansalaisuutta.

Opetusharjoittelun kehittäminen ja monipuolistaminen sekä tiedekuntien kanssa tehtävä yhteistyö ovat harjoittelukoulun keskeisiä toiminta-alueita. Lukuvuonna 2003 erityisinä haasteina olivat opetusharjoittelujaksojen tavoitteiden ja ryhmäohjauksen kehittäminen loogisesti ja systemaattisesti eteneviksi.

Opetussuunnitelmatyötä on tehty yhdessä kaupungin koulutoimen ja muiden harjoittelukoulujen (eNorssi) kanssa. Suomen harjoittelukoulujen muodostaman yhteistyöverkoston, eNorssin, avulla mahdollistetaan opettajien ja opettajaopiskelijoiden tieto- ja viestintätekniisten valmiuksien kehittyminen ja hyödyntäminen verkostossa. Harjoittelukoulu isännöin myös pohjoista verkkopalvelukokonaisuutta (Laari-hanke), joka pitää sisällään virtuaalisia oppimisympäristöjä, www-pohjaista oppimateriaalia, koulujen verkkolehtiä, tukipalvelut ja koulutusjärjestelmän. Vuoden 2004 alkupuolella selvitetään LAARissa mukana olevien kuntien halukkuus jatkaa hanketta.

Harjoittelukoulu on jatkanut kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa myös opettajien pedagogisten opintojen kehittämiseen sekä erityiskasvatuksellisen tietouden lisäämiseen liittyvää *täydennyskoulutusta*. Henkilöstön tietostrategiataitojen kehittämisessä on saavutettu kehittämissuunnitelman mukainen Ope.fi 2-tason tavoite. Osa henkilöstöstä jatkaa 3-tason opintoja.

Tulevaisuudessa harjoittelukoulu pyrkii voimistamaan tutkivan opettajuuden näkökulmaa etsimällä toimintamalleja tukea opettajaopiskelijoiden opintoihin liittyvää tutkimustoimintaa. Syksystä 2004 harjoittelukoululla alkaa oma gradu-ryhmä, jonka ohjaajana toimii harjoittelukoulun rehtori.

Taulukko 19. Harjoittelukoulun menot 2003

(1 000 €)	Lay:n harjoittelukoulu		Harjoittelukoulut yht.	
Menolaji	€	%	M€	%
Palkkaukset	1 627	61	45 412	66
Tilakustannukset	701	26	15 164	22
Muut toimintamenot	342	13	8 407	12
Yhteensä	2 670	100	68 983	100

2.1.6 Kirjasto

Lapin yliopiston pääkirjastosta lainattiin palvelu- ja itsepalvelu-uusintalainaukset huomioiden 573 380 ja taidekirjastosta 40 420 lainaa vuonna 2003. Kaukopalvelun kautta lainoja tai jäljenteitä toimitettiin 3 564. Tietopalvelussa tiedonhakuja oli 1 250. Tietopalvelun käyttäjäkoulutukseen osallistui 1 406 henkilöä.

Muita kirjaston toiminnan määrällisiä tietoja vuodelta 2003:

Kokoelmien hankinta

Kirjakartunta

- pääkirjasto 4 250 nidettä
- taidekirjasto 1 320 yksikköä

Saapuvia lehtiä

- pääkirjasto 690 vuosikertaa
- taidekirjasto 140 vuosikertaa

Tietokantojen ylläpito

- kirjaston ylläpitämien tietokantoja: 4
- luettelointi kaikkiin tietokantoihin, koko kirjasto yhteensä: 5 900 tietuetta

Elektroninen aineisto

- elektronisia lehtiä: 5 600 verkkolehteä
- elektronisen aineiston itsenäiskäyttö: 22 000 tulostettua artikkelia
- viitetietokantoja verkossa: 77
- hakuteoksia: 10

Kirjaston palveluiden kehittämiseen liittyviä hankkeita:

Lapin yliopiston julkaisutietokanta sekä opinnäytteiden tiivistelmien tietokanta ovat olleet suunnittelun alaisina yliopiston yhteisessä *Tietoportaali-projektissa*. Erikoistietokantojen uusi tallennusohjelmisto Cumulus on otettu käyttöön ja vanhat aineistot konvertoitu siihen.

- TieDot - Tieteellisen tiedonhankinnan verkko-opetushanke,
- Parkki - Pohjois-Suomen kirjastojen arviointi- ja kehittämishanke
- Opintoaineiston digitaaliset julkaisu- ja jakelukanavat

Vuoden 2003 aikana Lapin yliopiston kirjastossa on tuotettu oikeudellisen tiedonhaun verkkokurssi, jota on esitelty mm. Oikeustieteen päivillä Lappeenrannassa. Hankkeessa on ollut myös kaksi koulutus- ja yhteistyötapaamista Oulussa ja Joensuussa.

Kirjasto on mukana myös FinELibin *Nelli-portaalihankkeessa*. Nelli-portaali mahdollistaa kaikkien elektronisten aineistojen käytön yhden käyttöliittymän kautta. Portaali on tarkoitus saada käyttöön vuoden 2004 alussa. Kuluneen vuoden aikana kirjasto on osallistunut hankkeeseen liittyvään koulutukseen ja muokannut käyttöliittymää Lapin yliopiston tarpeisiin. Lisäksi kirjasto on mukana Pohjois-Suomen kirjastojen yhteisessä tiedonhakuportaalihankkeessa, *Pohjanportissa*.

Kirjasto järjesti myös vuonna 2003 tiedekuntien tiedekuntien tutkintovaatimusten mukaista tieteellisen tiedonhaun koulutusta ja oman kokelmatietokantansa opetusta.

2.2 Kannattavuus**2.2.1 Liiketaloudellinen maksullinen palvelutoiminta**

Yliopiston vuoden 2003 liiketaloudellisen palvelutoiminnan tulotavoite oli 1 500 000 euroa ja kannattavuustavoite 25 000 euroa (1,6% tuloista). Tulotavoite ei toteutunut, sillä toiminnan tulot vuonna 2003 olivat 1 088 000 euroa. Tulot pienenevät edellisvuodesta yli kolmanneksen.

Sen sijaan kannattavuustavoite toteutui. Yliopiston liiketaloudellisen palvelutoiminnan ylijäämä vuonna 2003 oli 94 000 euroa, mikä oli 8,6% tuloista. Vuonna 2002 liiketaloudellisen palvelutoiminnan alijäämä oli lähes 500 000 euroa.

Taulukko 20. Kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 €)
Liiketaloudellinen maksullinen palvelutoiminta

	2001	2002	2003
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	2 165	1 607	1 025
- maksullisen toiminnan muut tuotot	106	104	63
Tuotot yhteensä	2 271	1 711	1 088
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	79	35	22
- henkilöstökustannukset	1 194	1 099	576
- vuokrat	126	109	69
- palvelujen ostot	474	530	92
- poistot			
- muut erilliskustannukset	165	104	110
Erilliskustannukset yhteensä	2 038	1 877	869
KÄYTTÖJÄÄMÄ	233	-166	219
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	281	270	102
- poistot	78	60	21
- korot	22	3	2
- muut yhteiskustannukset			
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	381	333	125
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 419	2 210	994
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	-148	-499	94
Kustannusvastaavuus-%	94	77	109

Maksuperustelain 7.1 §:ssä tarkoitettu muiden suoritteiden hintatuki			
- myönnetty (siirtynyt + kuluvan vuoden määräraha)	186	99	79
- käytetty	129	62	39
Lapin lääninhallituksen maksama avustus		81	
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-19	-356	133
Kustannusvastaavuus-% käytetyn hintatuen jälkeen	99	84	113

2.2.2 Julkisoikeudellinen maksullinen palvelutoiminta

Myös julkisoikeudellisen maksullisen palvelutoiminnan tulos parani vuonna 2003 selvästi edellisvuodesta. Vuonna 2003 julkisoikeudellisen maksullisen palvelutoiminnan tulos oli 73 000 euroa ylijäämäinen. Vuonna 2002 ylijäämää kertyi 3 000 euroa.

Taulukko 21. Kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 €) Julkisoikeudellinen maksullinen palvelutoiminta

	2001	2002	2003
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	228	206	233
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	228	206	233
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	6	5
- henkilöstökustannukset	80	38	58
- vuokrat	0	0	0
- palvelujen ostot	50	98	17
- poistot			
- muut erilliskustannukset	16	19	50
Erilliskustannukset yhteensä	149	161	130
KÄYTTÖJÄÄMÄ	79	45	103
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	31	37	27
- poistot	6	5	3
- korot	2	0	0
- muut yhteiskustannukset			
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	39	42	30
Kokonaiskustannukset yhteensä	188	203	160
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	40	3	73
Kustannusvastaavuus-%	121	101	146

2.2.3 Muu budjettirahoitusta täydentävä rahoitus

Vuonna 2003 muun budjettirahoitusta täydentävän rahoituksen tuotot olivat 7 501 000 euroa. Erilliskustannukset olivat 7 092 000 euroa, joten käyttöjäämä oli 409 000 euroa ylijäämäinen.

Taulukko 22. Kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 €)
Muu budjettirahoitusta täydentävä rahoitus

	2001	2002	2003
TUOTOT			
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
- toiminnan muut tuotot	5 351	6 448	7 501
Tuotot yhteensä	5 351	6 448	7 501
KUSTANNUKSET			
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
-aineet, tarvikkeet ja tavarat	132	49	164
- henkilöstökustannukset	2 737	3 414	4 150
- vuokrat	35	73	77
- palvelujen ostot	1 316	1 556	1 210
- poistot			
- muut erilliskustannukset	672	1 104	1 491
Erilliskustannukset yhteensä	4 892	6 196	7 092
KÄYTTÖJÄÄMÄ	459	252	409

Taulukko 23. Muu budjettirahoitus rahoituslähteittäin (1 000€)

Rahoituslähde	2001	2002	2003
EU:n tutkimusrahoitus	3 666	3 897	4 334
Kotimaiset yritykset ja yrityksiä palvelevat järj.	457	537	803
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö	233	672	681
TEKES	236	435	366
Kunnat ja kuntainliitot	314	310	282
Muu ulkomainen rahoitus	80	108	279
Kotimaiset yksityiset rahastot ja säätiöt	114	125	173
Muu opetusministeriö	149	138	152
Sisäasiainministeriö	13	92	136
Muu kauppa- ja teollisuusministeriö	0	106	132
Maa- ja metsätalousministeriö	54	125	122
Oikeusministeriö	2	0	58
Ympäristöministeriö	21	17	35
Ulkoasiainministeriö	8	26	22
Muu työministeriö	4	5	0
Muut julkiset rahoituslähteet	55	0	0
Yhteensä	5 407	6 595	7 572

Taulukko 24. Suomen Akatemian rahoitus (1 000€)

	2001	2002	2003
Myönnöt	1 058	854	1 242
Käyttö	932	1 032	1 071

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN TARKASTELU

3.1 Tilinpäätöslaskelmat

TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2003 - 31.12.2003		1.1.2002 - 31.12.2002	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 315 675,17		1 814 284,01	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	184 469,18		212 603,81	
Muut toiminnan tuotot	<u>7 668 762,34</u>	9 168 906,69	<u>6 865 679,02</u>	8 892 566,84
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	1 265 745,96		1 235 581,09	
Henkilöstökulut	25 061 742,35		23 157 024,90	
Vuokrat	3 995 298,55		4 022 020,87	
Palvelujen ostot	3 294 006,51		3 525 076,87	
Muut kulut	1 504 268,27		1 511 527,09	
Poistot	935 588,83		1 208 663,94	
Sisäiset kulut	<u>516 910,55</u>	<u>-36 573 561,02</u>	<u>427 355,23</u>	<u>-35 087 249,99</u>
Jäämä I		-27 404 654,33		-26 194 683,15
Rahoitustuotot ja -kulut				
Rahoitustuotot	2 168,59		1 465,68	
Rahoituskulut	<u>-1 068,49</u>	1 100,10	<u>-550,79</u>	914,89
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	45 660,36		77 411,63	
Satunnaiset kulut	<u>-1 563,20</u>	44 097,16	<u>-8 292,96</u>	69 118,67
Jäämä II		-27 359 457,07		-26 124 649,59
Siirtotalouden tuotot ja kulut				
Kulut:				
Kunnille	230 991,00			
Kuntayhtymille	230 991,00			
Voittoa tavoitt.yhteisöille	45 500,00		0,00	
Kotitalouksille	360 960,19		-410 072,33	
Ulkomaille	<u>32 139,50</u>	<u>-900 581,69</u>	<u>-2 070,95</u>	<u>-412 143,28</u>
Jäämä III		-28 260 038,76		-26 536 792,87
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	203 787,98		297 788,52	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-1 663 664,84</u>	-1 459 876,86	<u>-1 701 136,66</u>	-1 403 348,14
Tilikauden kuluja jäämä		<u>-29 719 915,62</u>		<u>-27 940 141,01</u>

31.12.2003

31.12.2002

VASTAAVAA**KANSALLISOMAISUUS**

Muu kansallisomaisuus	<u>70 786,96</u>	70 786,96	<u>64 059,44</u>	64 059,44
-----------------------	------------------	------------------	------------------	-----------

**KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT
PITKÄAIKAISET SIOITUKSET****Aineettomat hyödykkeet**

Aineettomat oikeudet	258 419,10		199 844,78	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>26 505,19</u>	284 924,29	<u>33 419,16</u>	233 263,94

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja laitteet	1 475 875,55		1 596 718,95	
Kalusteet	181 991,24		112 386,19	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>500,00</u>	1 658 366,79	500,00	1 709 605,14

**Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut
pitkäaikaiset sijoitukset**

Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>8 493,49</u>	<u>8 493,49</u>		<u>8 493,49</u>
---------------------------	-----------------	-----------------	--	-----------------

**KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT
PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ**

		1 951 784,57		1 951 362,57
--	--	---------------------	--	--------------

VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS**Lyhytaikaiset saamiset**

Myyntisaamiset	867 365,85		1 586 166,63	
Siirtosaamiset	4 036 601,83		2 652 950,20	
Muut lyhytaikaiset saamiset	20 111,53		10 701,40	
Ennakkomaksut	<u>26 680,29</u>	4 950 759,50	<u>18 362,88</u>	4 268 181,11

Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat

Kassatilit	<u>1 003,70</u>	<u>1 003,70</u>	648,05	
Muut pankkitilit			<u>126 611,96</u>	<u>127 260,01</u>

**VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS
YHTEENSÄ**

		4 951 763,20		<u>4 395 441,12</u>
--	--	---------------------	--	---------------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ

		6 974 334,73		<u>6 410 863,13</u>
--	--	---------------------	--	---------------------

31.12.2003

31.12.2002

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA****Valtion pääoma**

Valtion pääoma 1.1.1998	-483 355,36		-483 355,36	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	2 702 037,52		2 064 002,42	
Pääoman siirrot	30 125 970,21		28 578 176,11	
Tilikauden kulujäämä	<u>-29 719 915,62</u>	2 624 736,75	<u>-27 940 141,01</u>	2 218 682,16

VIERAS PÄÄOMA**Lyhytaikainen**

Saadut ennakot	704 718,94		612 845,50	
Ostovelat	603 779,51		549 691,02	
Tilivirastojen väliset tilitykset	647 955,00		626 098,63	
Edelleen tilitettävät erät	381 961,81		366 219,35	
Siirtovelat	1 837 629,64		1 698 486,02	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>173 553,08</u>	4 349 597,98	<u>338 840,45</u>	4 192 180,97

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**6 974 334,73****6 410 863,13**

Talousarvion toteutumalaskelma vuodelta 2003

		Tilinpäätös 2002	Talousarvio 2003	Tilinpäätös 2003	Tilinpäätös- talousarvio Suurempi Pienempi(-)
Tuloarviotilit					
11.04.01	Arvonlisäverotulot	150 336,49	118 361,30	118 361,30	0,00
12.39.04	Menorästien ja siirtomr. peruutukset		0,05	0,05	0,00
12.39.10	Muut sekalaiset tulot	5 960,10	8 785,67	8 785,67	0,00
Tuloarviotilit yhteensä		156 296,59	127 147,02	127 147,02	0,00
Menoarviotilit					
24.01.19	UM:n hallinnonalan alv-menot		32,01	32,01	
24.50.66	Yhteistyö Keski- ja Itä-Eurooppa	60 000,00	148 000,00	148 000,00	0,00
28.80.24	VEL-perusteinen ja varhaiskunt	3 603,10	2 677,52	2 677,52	0,00
28.81.23.09	OPM:n hallinnonalan alv	1 522 784,26			0,00
28.81.23.12	KTM:n hallinnonalan alv	41 244,35			0,00
28.81.23.14	TM:n hallinnonalan alv	64,30			0,00
28.81.24.2	Lähialueyhteistyöstä aih.alv	2 005,69	2 256,63	2 256,63	0,00
29.01.19	OPM:n hallinnonalan alv		1 554 722,76	1 554 722,76	0,00
29.01.22.2	Muut hankkeet	17 000,00	22 000,00	22 000,00	0,00
29.10.21.1	Yleiset toimintamenot	22 073 000,00	23 547 000,00	23 547 000,00	0,00
29.10.21.2	Koulutuspoliittisin perustein	42 000,00	42 000,00	42 000,00	0,00
29.10.22.1	Tutkimus-kehittämisen- ja julkai	140 600,00	238 250,00	238 250,00	0,00
29.10.22.5	Yliopistojen alueellinen kehitt.	210 235,00	210 235,00	210 235,00	0,00
29.10.22.6	Yliopistojen aikuiskoulutuksen keh		75 000,00	75 000,00	0,00
29.10.24.	Harjoittelukoulun toimintameno	2 588 000,00	2 670 000,00	2 670 000,00	0,00
29.88.50	SA/tutkimushankkeiden rahoitus	854 495,58	1 242 267,00	1 242 267,00	0,00
29.99.50.11	Nuorten työpajat, syrjäytymisen e	9 440,00			0,00
29.99.50.12	Nuorten työpajat, syrjäytymisen ehkäisy		10 000,00	10 000,00	0,00
32.10.19	KTM:n hallinnonalan alv		7 571,72	7 571,72	0,00
34.01.19	TM:n hallinnonalan alv		256,65	256,65	0,00
34.06.02.1	Palkkaukset työllistämistuella	262 881,28	291 478,03	291 478,03	0,00
34.06.02.2	Muut menot (työllistämistuella)	939,95	3 765,32	3 765,32	0,00
Menoarviotilit yhteensä		27 828 293,51	30 067 512,64	30 067 512,64	0,00
Tilikauden alijäämä		-27 671 996,92		-29 940 365,62	

3.2 Tilinpäätöslaskelman liitteenä annettavat tiedot

Liite 1: Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöönsä mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenoista.

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet eivät ole muuttuneet varainhoitovuoden aikana.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

KANSALLISOMAISUUS	Poistomenetelmä	Poistoaika/vuotta	Vuotuinen poisto-%
Ei poistoja			
KÄYTTÖOMAISUUS			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet			
Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	4	25
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	6	16,7
Itsevalmistetut atk-ohjelmat	tasapoisto	4	25
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja laitteet			
Autot ja muut maajetäsvälineet	tasapoisto	5	20
Raskaat työkoneet	tasapoisto	15	6,7
Kevyet työkoneet	tasapoisto	5	20
Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	4	25
Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20
Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	6	16,7
Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20
Laboratoriolaitteet	tasapoisto	5	20
Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5	20
Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20
Kalusteet			
Asuinhuoneisto ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20
Muut kalusteet	tasapoisto	5	20

Vähäiset omaisuushankinnat, joiden hankintameno á-hinnaltaan on alle 1000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Liite 2: Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat, mk

Henkilöstökulut ja luontoisedut	1.1. - 31.12.2003
- Palkat ja palkkiot	20 360 526,28
- Luontoisedut	8 268,96
- Eläkekulut	3 220 390,22
- Muut henkilösivukulut	1 480 825,85
Yhteensä	25 070 011,31

Lomapalkkavelat	1.1.2003	31.12.2003	Muutos €
- Lomapalkkavelka			127 361,93
- Henkilösivukuluvelka			37 835,07
Lomapalkkavelat yhteensä	1 672 419,00	1 837 616,00	165 197,00

Palkat ja palkkiot sisältää palkkiota 444.820,36 euroa.

Tulospalkkioita ei ole maksettu vuonna 2003

Lomapalkkavelka on laskettu keskimääräisten arvojen perusteella.

Liite 3: Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset, euroa

Hankintameno sisältää kaikki kansallis- ja käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei tilikauden alussa ollut vielä loppunut, vaikka niiden hankintameno olisi jo kokonaan poistettu. Kansallisomaisuudesta ei ole tehty poistoja eikä poistosuunnitelmaa.

Kansallisomaisuus

	Rakennukset	Muu kansallisomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2003		64 059	64 059
Lisäykset		6 728	6 728
Vähennykset			
Hankintameno 31.12.2003		70 787	70 787
Kertyneet poistot 1.1.2003			
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot			
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot			
Vähennysten kertyneet poistot			
Kertyneet poistot 31.12.2003			
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.2003		70 787	70 787

Käyttöomaisuus

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2003	828 779	72 916	901 695
Lisäykset	173 573	1 760	175 333
Vähennykset			
Hankintameno 31.12.2003	1 002 352	74 676	1 077 028
Kertyneet poistot 1.1.2003	628 934	39 497	668 431
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	114 999	8 674	123 673
Vähennysten kertyneet poistot			
Kertyneet poistot 31.12.2003	743 932	48 171	792 103
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.2003	258 419	26 505	284 924

Käyttöomaisuus

	Aineelliset hyödykkeet		
	Koneet ja laitteet	Kalusteet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2003	6 918 620	254 356	7 172 976
Lisäykset	651 687	112 082	763 770
Vähennykset	-50 903		-50 903
Hankintameno 31.12.2003	7 519 405	366 438	7 885 843
Kertyneet poistot 1.1.2003	5 321 901	141 970	5 463 871
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	767 458	42 477	809 935
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	1 981		1 981
Vähennysten kertyneet poistot	47 811		47 811
Kertyneet poistot 31.12.2003	6 091 340	184 447	6 275 788
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.2003	1 475 875	181 991	1 657 867

Käyttöomaisuus

	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
	Käyttöomaisuusarvopaperit	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2003	8 493	8 493
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.2003	8 493	8 493
Kertyneet poistot 1.1.2003		
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot		
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot		
Sijoitusten tileistäpoistot		
Kertyneet poistot 31.12.2003		
Arvonkorotukset		

Liite 4: Arvonkorotukset

Lapin Yliopistossa ei ole tehty kansallis- ja käyttöomaisuuteen liittyviä arvonkorotuksia

Liite 5: Myönnetty varainhoitovuoden päättyessä olevat lainat eriteltyinä

Lapin Yliopisto ei myönnä lainoja.

Liite 6: Myönnetyt valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä

Valtiontakauksen ja valtion takuut

Ulkomaanrahan määräisiä valtiontakauksia ja valtion takuita ei ole myönnetty.

Muut vastuusitoumukset

Leasingvastuut 31.12.2003	tulevana tilikau- tena maksettavat	myöhemmin maksettavat	Sitoumukset yhteensä
<i>Kopiokoneet</i>	158 995	194 921	353 916
<i>Mikrotietokoneet</i>	1 335	1 915	3 250
<i>Puhelinvaihte</i>	28 849	50 487	79 336
Leasingvastuut yhteensä	189 179	247 323	436 502

Leasing-sopimukset ovat pääsääntöisesti 3-5 vuoden leasingsopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja. Puhelinvaihteen vuokra-aika on 7 vuotta.

Muut vastuusitoumukset ja taloudelliset vastuut 31.12.2002

Lapin yliopistolla ei ole muita vastuusitoumuksia eikä muita taloudellisia vastuita.

Ulkomaanrahan määräisiä vastuusitoumuksia ei ole myönnetty.

Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi

Lapin Yliopistolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä velkoja, saamia ja muita sitoumuksia.

Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilaiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit

Arvopaperin nimi ja sarja	Omistus- osuus-%	Myynti- oikeuksien alaraja,%	Kpl	Markkina- arvo, yht.,	Kirjanpito- arvo, yht., euroa	Osingot yht., e
1301 Muut osakkeet Arktikum-Palvelu Oy	33,3		50		8 409,40	
1303 Muut osuudet Luottokunta			1		84,09	
Arvopaperit yhteensä					8 493,49	

Liite 9: Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen

Lapin Yliopiston hallinnassa olevia ennen 1.1.1998 hankittuja kansallisomaisuuteen luettavia taideteoksia ja Arktisen Keskuksen museoesineitä ja kokoelmia ei ole merkitty taseeseen.

Yksityiskohtainen erittely arvostamatta jätetystä kansallisomaisuudesta on liitetty omaisuus- ja pääomaraporttiin per 31.12.1997

Tilikauden aikana on kansallisomaisuuteen kuuluvia kokoelmia täydennetty 6727,52 eurolla.

Liite 10: Selvitys kirjapidon täydentämisestä tilinpäätöksessä talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla

Lapin yliopistolla ei ole liitteessä 10 ilmoitettavaa.

Liite 11: Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista

Siirtomäärärahan ta-tili	Siirtomäärärahan ta-tilin nimi	Alkusaldo 1.1.2003	Kertymä vuoden alusta	Loppusaldo 31.12.2003
4.02.24.50.66	Lähialueyhteistyö	12 470	12 470	0
4.03.24.50.66	Lähialueyhteistyö		-55 025	55 025
4.02.28.80.24	VEL-perust. ja varhaiskunt.toim.	3 396	3 396	0
4.02.29.01.22.2	Muut hankkeet	2 909	2 909	0
4.03.29.01.22.2	Muut hankkeet		-10 697	10 697
4.02.29.10.21.1	Yleiset toimintamenot	3 064 884	3 064 884	0
4.02.29.10.21.2	Koulutuspoliittisin perustein järjest.	37 478	37 478	0
4.02.29.10.21	Yliopistojen toimintamenot	3 102 362	3 102 362	0
4.03.29.10.21.1	Yleiset toimintamenot		-3 062 851	3 062 851
4.03.29.10.21.2	Koulutuspoliittisin perustein järjest.		-40 716	40 716
4.03.29.10.21	Yliopistojen toimintamenot		-3 103 567	3 103 567
4.02.29.10.22.1	Tutkimus-, kehitt-, ja julk.toim.	101 126	119 821	16 305
4.03.29.10.22.1	Tutkimus-, kehitt-, ja julk.toim.		-103 475	103 475
4.03.29.10.22.5	Yliopistojen alueellinen kehittäminen		-92 211	92 211
4.03.29.10.22.6	Yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittäminen		-53 635	53 635
4.03.29.10.22	Yliopistolaitoksen yhteiset menot		-249 321	249 321
4.02.29.10.24	Harjoittelukoulun toimintamenot	10 740	10 740	0
4.03.29.10.24	Harjoittelukoulun toimintamenot		-56 454	56 454
4.02.29.60.25	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen		15 600	0
4.01.29.88.50	Suomen Akatemian tutkimusmäärär	94 332	94 332	0
4.02.29.88.50	Suomen Akatemian tutkimusmäärär	71 220	37 303	33 917
4.03.29.88.50	Suomen Akatemian tutkimusmää		-302 364	302 364
Siirretyt määrärahat yhteensä		3 398 555	-629 021	3 827 650

Tilijaottelun muutoksella saatu mom. 4022910221:lle 35000 euroa
ja mom. 402296025:lle 15600 euroa.

Liite 12: Talousarviossa myönnettyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot

Lapin Yliopistolla ei ole taseeseen sisältyviä myönnettyjä valtuuksia sekä niiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia menoja.

Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma

Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma 1.1- 31.12.2003

1. Kulujäämä	-29 719 915,62
2. Kirjaukset, jotka ovat mukana tuotto-/kulujäämässä mutta eivät talousarvion yli-/alijäämässä	
Tuotto-/kulutilikirjaukset, joita ei kirjata talousarviotulona tai -menona	1 067 842,14
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tili-luokassa talousarvioon kirjaamista odottavien erien tilille	-97 088,09
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tili-luokassa siirrettyjen määrärahojen tilille	-435 902,05
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tili-luokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	36 035,34
3. Kirjaukset, jotka eivät ole mukana tuotto-/kulujäämässä mutta ovat mukana talousarvion yli-/alijäämässä	
Tasetilikirjaukset, jotka kirjataan myös talousarviotulona tai -menona	-791 337,34
4. Laskelma yhteensä	-29 940 365,62
5. Talousarvion alijäämä	-29 940 365,62
6. Ero	<u>0</u>

Liite 14: Oman pääoman muutokset, euroa

OMA PÄÄOMA	2003	2002
Valtion pääoma 1.1.1998	483 355,36	483 355,36
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1.	-2 064 002,42	-2 915 673,73
Tilinavaussiirto (Tilikauden kulujäämä)	27 940 141,01	25 333 021,83
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	-28 578 176,11	-24 481 350,52
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12.	-2 702 037,52	-2 064 002,42
Pääoman siirrot 1.1.	28 578 176,11	24 481 350,52
Tilinavaussiirto	-28 578 176,11	-24 481 350,52
Siirrot valtion yleiseltä maksuliikemenotililtä	-39 797 523,53	-36 829 456,33
Siirrot valtion yleiselle maksuliiketulotilille	9 671 553,32	8 251 280,22
Siirrot läheteiden tililtä		0,00
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot		0,00
Pääoman siirrot 31.12.	-30 125 970,21	-28 578 176,11
Tilikauden kulujäämä 1.1.	27 940 141,01	25 333 021,83
Tilinavaussiirto	27 940 141,01	-25 333 021,83
Tilikauden kulujäämän siirto taseeseen	29 719 915,62	27 940 141,01
Tilikauden kulujäämä 31.12.	29 719 915,62	27 940 141,01
Valtion pääoma yhteensä 31.12.	-2 624 736,75	-2 218 682,16

Tilivirastolla ei ole aloittavan taseen hyväksymisen jälkeen tuloina tai menoina kirjattuja omaisuus- ja velkaeria.

Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus

Rahoituslähde	Saldo 1.1.2003	Kertynyt	Käyttö			Saldo 31.12.2003	Ulkopuolinen rahoitus käyttötarkoituksittain eriteltynä
			Käytetty menoihin	Tuloutettu	Siirretty		
Voittoa tavoitt.yhteisöt	57 475	0	34 740			22 735	Opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen
Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	0	400	400			0	Opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen
Oulun seudun ammattikorkeakoulu	0	895	895			0	Opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen
Oulun yliopiston apteekki	15 596	20 003	0			35 600	Opetuksen ja tutkimuksen kehittäminen
Yhteensä	73 072	21 298	36 035			58 335	

Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Lapin Yliopistolla ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 17: Taseeseen sisältymättömät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset

Lapin Yliopistolla ei ole taseeseen sisältymättömiä tiliviraston hallinnoimia rahastoituja varoja, säätiöitä ja yhdistyksiä.

Liite 18. Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut

Lapin yliopistolla ei ole arviomäärärahojen ylityksiä.

Liite 19. Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät tiedot

Ns. rästupalkkojen kirjaukset on tehty maksuperusteella.

Vuoteen 2003 kohdistuvia palkkoja, jotka on maksettu tammikuussa 2004, ei ole kirjattu kuluksi vuonna 2003. Näitä palkkoja on ollut n. 61.000 euroa. Vastaava menettely oli käytössä vuoden 2002 tilinpäätöksessä. Edelliseen vuoteen kohdistuvia ns. rästupalkkoja on maksettu vuonna 2003 n. 62.000 euroa. Loma-ajan palkat on kirjattu maksuperusteella vuosittain.

Sisäisiä tuloja on peritty mm. toimistotarvikemyynistä, painon palveluista, puhelinmaksuista, postimaksuista, tilavuokrista ja muista palveluista. Sisäisille TA-tileille 6201-6207 on kertynyt sisäisiä tuloutuksia 1.051.975 euroa seuraavilta talousarviotileiltä momentteja vastaavat siirtomäärärahat huomioiden:

245066	2889
2901222	1719
2910211	595583
2910212	3326
2910221	22663
2910225	6637
22910226	333
291024	89245
298850	13886
29995012	426
3406022	19
402296025	273
630	311578
670	3398
yhteensä	1051975

Sisäisiä tuloja on käytetty ulkoisiin menoihin TA-tileillä 6201-6207 seuraavasti:

11 Aineettomat hyödykkeet	1516
12 Aineelliset hyödykkeet	14817
40 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	202571
41 Henkilöstökulut	379023
42 Vuokrat	142676
43 Palvelujen ostot	276610
45 Muut kulut	34761
49 Sisäiset kulut	-1965
51 Rahoituskulut	722
82 Siirtotalouden kulut	1244
yhteensä	1051975 euroa

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten valtionavustusosuudet on vuonna 2002 maksettu muiden palveluiden ostona ja vuonna 2003 siirtotalouden kuluina (valtionavustuksena) 506.982 euroa.

3.3 Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu

Tuotto- ja kululaskelma

Tuotot

Tuotot muodostuvat toiminnan tuotoista, rahoitustuotoista, satunnaisista tuotoista ja perityistä arvonlisäveroista. Lapin yliopiston tuotot olivat 9.420.523 euroa. Tuotot kasvoivat 151.290 euroa edellisvuodesta.

Tuotto- ja kululaskelman mukaan maksullisen toiminnan tuotot olivat 1.315.675 euroa eli n. 14 % kaikista tuotoista. Maksullisen toiminnan tuotot laskivat jo kolmantena vuotena peräkkäin huomattavasti. Tulot laskivat lähes 0,5 milj. euroa edellisvuodesta. Palvelututkimuksen osalta kehityksen selittää tutkintotavoitteiden kasvaminen ja sen myötä suuntautuminen yhteisrahoitteiseen toimintaan, joka palvelee suoraan myös tavoitteiden saavuttamista. Koulutuksen puolella aleneva trendi kertoo toisaalta kilpailun kiristymisestä, alueen taloudellisesta tilanteesta ja EU-rahoituksella tehtävästä tuetusta koulutuksesta, joka omalta osaltaan on vähentänyt liiketaloudellisesti hinnoiteltavan koulutuksen kysyntää.

Maksullisen toiminnan tuottoja ja kuluja on tarkasteltu tarkemmin kannattavuutta koskevassa luvussa.

Vuokratuotot ja käyttökorvaukset olivat 184.469 euroa. Myös tämän ryhmän tuotoissa tapahtui vähentymistä jo toisena vuotena peräkkäin.

Muut toiminnan tuotot koostuvat pääosin yhteistoiminnan tuotoista ja muun ulkopuolisen rahoituksen tuotoista lukuun ottamatta apurahalahjoituksia, jotka kuuluvat satunnaisten tuottojen ryhmään. Muut toiminnan tuotot muodostavat suurimman osan kaikista tuotoista. 7.668.762 euroa on 81 % tuotoista. Muiden toiminnan tuottojen kasvu oli 803.083 euroa eli n. 12 % edellisvuodesta. Yhteisrahoitteinen toiminta on jatkanut kasvuaan.

Rahoitustuottoihin on kirjattu saatuja viivästyskorkotuottoja. Satunnaisiin tuottoihin on kirjattu apurahalahjoituksia 42.000 euroa. Arvonlisäverotuotot laskivat 94.000 euroa edellisvuodesta.

Toiminnan tuotoilla katettiin noin neljännes kuluista (24 %) eli prosentuaalisesti lähes saman verran kuin edellisvuonnakin.

Kulut

Kulut muodostuvat toiminnan kuluista, rahoituskuluista, satunnaisista kuluista, siirtotalouden kuluista ja arvonlisäverokuluista. Kulut olivat yhteensä 39.140.439 euroa. Kulut kasvoivat vuoteen 2002 verrattuna 1.931.065 euroa eli 5,2 %.

Kulurakenne on hyvin samankaltainen kuin kahtena edellisvuonna. Suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökulut 64 %, vuokrat 10,2 % ja palvelujen ostot 8,4 %. Henkilöstökulut olivat hieman yli 25 milj. euroa ja ne ovat kasvaneet n. 1,9 milj. eurolla, mikä on suoraan kulujen kasvun määrä. Henkilöstökuluihin on nettoutettu Kelan palautuksia 217.400 euroa. Sitä vastoin vuokrat ja palvelujen ostot ovat hiukan pienentyneet edellisvuodesta. Muihin kuluihin 1.504.268 euroon sisältyy matkakuluja 1.359.354 euroa. Poistojen osuus on edelleen pienentynyt, mikä osoittaa käyttöomaisuuden vanhenemista. Sisäiset kulut sisältää yhteistoiminnan kulukorvauksia muille valtion virastoille ja laitoksille.

Siirtotalouden kuluissa on 506.982 euroa edelleen maksettuja sosiaalialan osaamiskeskusten valtionapuja ja 360.960 euroa maksettuja apurahoja ja matka-avustuksia. Arvonlisäveromenot ovat vähentyneet edellisvuodesta. Alv-menot olivat yhteensä 1.663.664 euroa.

Koska tuotto- ja kululaskelmassa ei käsitellä yliopiston budjettirahoitusta ja suoria momenttien kirjausoikeuksia tuottoina, tuotto- ja kululaskelma osoittaa 29.719.915 euron alijäämää.

Tase

Vastaavaa

Taseen loppusumma on 6.974.334 euroa vuonna 2003. Edellisvuoteen verrattuna tase on kasvanut 563.371 eurolla. Vastaavaa puolen muutos johtuu miltei yksinomaan siirtosaamisten 1,38 milj. euron lisäyksestä ja myyntisaamisten 718.800 euron vähennyksestä.

Taseeseen ei ole arvostettu ennen vuotta 1998 hankittua kansallisomaisuutta. Kansallisomaisuutta on Arktisessa keskuksessa. Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset ovat 1.951.784 euroa, miltei täsmälleen sama kuin edellisvuonna. Liitteessä 3 on selvitetty kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset. Käyttöomaisuusarvopaperit on eritelty liitteessä 8.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus muodostuu melkein yksinomaan lyhytaikaisista saamisista ja se on 4.951.763 euroa, mikä on peräti 71% taseen loppusummasta. Erillinen koordinaattorivarojen pankkitili on lopetettu vuonna 2003.

Myyntisaamisten määrässä näkyy maksullisen toiminnan väheneminen. Myyntisaamisia oli 867.365 euroa. Suurimmat myyntisaamiset ovat Tekesiltä 68.907 ja Artikum Palvelu Oy:ltä 38.430 euroa. Siirtosaamisia sitä vastoin kertyi yli 4 milj. euroa. Siirtosaamiset koostuvat pääasiassa yhteisrahoitteisen toiminnan projektien saldoista TA-tileillä 29102113 ja 630, joissa vuodelle 2003 on tuloutettu menoja vastaava osuus ja saatava on kirjattu siirtosaamiseksi. Lisäksi summa sisältää edellisiltä vuosilta saamatta olevat saldot. Suurimmat siirtosaamiset ovat Lapin lääninhallitukselta (yli 2,2 milj. euroa) ja TE-keskukselta (yli 0,9 milj. euroa) pääasiassa EU-projekteista, joista maksuja haetaan jälkikäteen maksatushakemuksilla. Saamisissa piilee riski, ellei kaikkia maksuja saada rahoittajilta.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puoli koostuu valtion pääomasta ja lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. Oma pääoma on n. 2.624.736 euroa, joka on laskennallinen erä. Se sisältää valtion pääoman alkusaldon, edellisten tilikausien pääoman muutoksen, pääoman siirrot ja tilikauden kulujäämän. Oma pääoma on kasvanut 406.054 euroa edellisvuodesta. Erittely on liitteessä 14.

Vieraspääoma koostuu lyhytaikaisen vieraan pääoman eristä. Lyhytaikainen vieraspääoma on lisääntynyt edellisvuodesta reilulla 157.417 euroa ja se oli 4.349.597 euroa, joka on 62 % taseen loppusummasta. Saadut ennakot sisältävät yhteisrahoitteiseen ja maksulliseen toimintaan saatuja etukäteissuorituksia, jotka kohdistuvat vuodelle 2004 yht. n. 0,7 milj. Maksamattomia laskuja oli ostoveloissa 0,6 milj. euroa. Tilivirastojen välisiin tilityksiin kuuluvat ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut ja tapaturmavakuutusmaksut, jotka tilitetään vuoden 2004 puolella. Toiselle tilivirastolle tilitettäviä eriä oli vajaat 0,65 milj. euroa. Edelleen tilitettäviin eriin kuuluvat eläkemaksut, työttömyysvakuutusmaksut ja jäsenmaksut. Niitä oli yli 0,38 milj. euroa. Siirtovelat (1,8 milj.) kertyvät miltei yksinomaan lomapalkkavelasta (vrt. liite 2). Muut lyhytaikaiset velat koostuvat talousarvion ulkopuolisen rahoituksen tilin saldosta 58.335 e, muista

taseessa seurattavista ulkopuolisista maksuista 9.451 e ja muista lyhytaikaisista veloista 105.767 e. Saldo on noin puolella pienentynyt edellisvuodesta.

Muita vastuusitoumuksia ovat pitkäaikaiset leasing-sopimukset, joita on yhteensä 436.502 euron arvosta; liite 6. Vastuusitoumuksissa ei ole pitkäaikaisia vuokrasopimuksia.

Talousarvion toteutumalaskelma ja siirretyt määrärahat

Talousarvion toteutumalaskelma sisältää vuotuisten talousarviotilien käytöt mukaan luettuna seuraavalle vuodelle siirretyt määrärahat. Laskelman mukaan tuloarviotilien tulot olivat 127 147 euroa ja menoarviotilien käyttö 30.067.512 euroa, joten tilikauden alijäämäksi tulee 29.940.365 euroa. Määrärahoja ei lueta tuloiksi. Alijäämä kasvoi edellisvuodesta 2.268.368 euroa eli noin. 8 %:lla. Talousarvioksi on kirjattu tilijaottelun mukainen määräraha, muut kirjeillä saadut käyttö- ja kirjausoikeudet sekä muiden arviomäärärahojen osalta tilin käytön mukainen summa ja vastaavasti tilinpäätös sisältää määrärahojen käytöt ja siirtomäärärahojen siirrot. Siksi talousarvio ja tilinpäätös ovat yhtä suuret. Talousarvion toteutumalaskelmaa täydennetään taulukolla, joka sisältää kaikkien käytössä olleiden talousarviotilien määrärahat myös edellisiltä vuosilta, määrärahojen käytöt sekä seuraavalle vuodelle siirtyneet määrärahat. Yhteensä siirtyneitä määrärahoja on 3.827.650 euroa.

Yliopiston toimintamenomomentille (21) tilijaottelulla osoitetut määrärahat olivat 23.589.000 euroa ja Harjoittelukoulun toimintamenomäärärahat olivat 2.670.000 euroa, yhteensä 26.259.000 euroa. Toimintamenoista vuosilta 2002-2003 on liitteenä taulukko, josta ilmenee myös momentille nettoutetut tulot.

Toimintamenoihin (mom.21.) on nettoutettu maksullisen toiminnan, yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja sekä vuokra- ja muita tuloja yhteensä 4.363.324 e, missä on vähennystä 79.764 e vuodesta 2002. Käytettävissä oleva rahamäärä siirtomäärät ja tulot huomioiden oli 31.054.686 e, josta käytettiin 27.951.119 e. Tuloilla katettiin vajaat 16 % menoista. Käytettävissä oleva rahamäärä kasvoi 1.789.110 euroa edellisvuodesta ja vastaavasti toimintamenoja käytettiin kasvua vastaava osuus enemmän. Toimintamenomäärärahoja siirrettiin 3.103.576 euroa vuodelle 2004, mikä on tuhannen euroa tarkkuudella sama määrä kuin edellisvuonna. Toimintamenojen siirto on 10 % toimintamenoihin käytettävissä olevista rahoista. Pääosa toimintamenojen siirtomäärärahoista on sidottu valtakunnallisiin ohjelmiin, opetusministeriön hankkeisiin ja yliopiston sisäisiin vuonna 2003 päätettyihin hankkeisiin

Yleisten toimintamenojen määrärahasta(mom. 21.1.) on käytetty pysyvien tehtävien palkkauksiin 12.606.644 e, muihin toimintamenoihin 7.861.791 e ja kiinteistömenoihin 3.598.032 e. Koulutuspoliittisin perustein järjestetyn täydennyskoulutuksen tukemiseen (mom. 21.2.) käytettiin yht. 95.303 e mukaan luettuna siirtomäärärahat ja tulot. Momentilta 21 on maksettu palkkoja yhteensä 18.769.307 e eli reilut 67 % käytetyistä menoista.

Harjoittelukoulun toimintamenomääräraha oli 2.670.000 e. Siirretyt määrärahat ja tulot huomioiden käytettävissä oli yhteensä 2.696.196 e. Palkkamenoihin käytettiin n. 62 % kaikista menoista, 1.627.661 e. Oppilashuollon menot olivat 120.354 e, vajaat 5 % ja kiinteistömenot 700.933 e, 26 %. Muihin toiminnan aiheuttamiin menoihin on käytetty n. 7 %. Siirretty määräraha on 2 % käytettävissä olevasta summasta.

Työllistämistukea palkkauksiin käytettiin 291.478 e ja muihin menoihin 3.765 e. Palkkaukset työllistämistuella kasvoivat hiukan edellisvuodesta. Erilliset myöntöpäätökset olivat yhteensä 313.370 euroa.

Suomen Akatemian hankkeisiin käytettiin yhteensä 1.071 536 €. Siirtomäärärahat huomioiden käytettävissä oli 1.407.818 euroa. Vuotuista määrärahaa myönnettiin 1.242.267 euroa, kun sitä vastaavasti projektikohtaisia myöntöpäätöksiä saatiin 1.302.829 euron arvosta. Muutamilta päättyneistä projekteista jäi määrärahoja käyttämättä. Akatemian määrärahoja siirtyi 336.282 e vuodelle 2004 eli lähes 24 % käytettävissä olevista määrärahoista.

Opetusministeriön myöntämät momenttien suorat käyttö- ja kirjausoikeudet olivat yhteensä 656.085 euroa. Yliopistojen yhteisiin menoihin (mom. 22) on saatu opetusministeriöltä yhteensä 523.485 e, josta Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisutoiminnan määrärahaa 238.250 e, mikä on 2,5 % tilijaottelun mukaisesta määrärahasta ja Yliopistojen alueellisen kehittämisen määrärahaa 210.235 e Design Park -yrittäjäpuiston kehittämiseen.

Ulkoministeriön lähialueyhteistyömäärärahaa (mom. 66) saatiin käytettäväksi myös opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön (korjaus kirjausoikeudeksi 3.3.2004) kautta. Yhteensä kolmelle projektille oli käytettävissä ml. edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha 160.470 euroa, josta siirtyi edelleen vuodelle 2004 yhteensä 55.025 euroa.

Toiselle tilivirastolle siirrettävien talousarviomenojen tilillä (TA 630) käytettiin n. 6 milj. euroa. Nämä käyttöoikeudet koskivat pääasiassa EU-projekteja mutta myös tutkimusprojekteja, muiden yliopistojen tutkijakouluja ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen rahoitusta. Muilta valtion virastoilta siirtosaamisia on yli 3,1 milj.

Talousarvion ulkopuolisena rahoituksena (TA 670) Raha-automaattiyhdistyksen myöntämästä palkinnosta käytettiin 34.740 e vuonna 2003. Talousarvion ulkopuolisena rahoituksena saatiin Yliopiston apteekin varoja 20.003 e. Tilillä siirtyi yhteensä 58.335 euroa, liite 15.

Yliopiston sisäisten tilien nettosaldo oli 1.051.975 euroa. Sisäisten tilien saldo on tilinpäätöksessä 0. Sisäisten tilien käytöstä on lisäselvitys liitteessä 19.

Toimintamenobudjetilla mukaan luettuna siirtyneet määrärahat katettiin 60 % kaikista (v. 2002 vast. 59 %) menoista, tuloilla 24 % ja muilla määrärahoilla ja käyttöoikeuksilla 16 %.

Taulukko 19. Talousarvion toteumalaskelman täydentäminen

Käytössä olleiden talousarviotilien ja vastaavien TA-tilien siirtyneet määrärahat,
määrärahojen käytöt ja vuodelle 2004 siirretyt määrärahat

Talousarvio tili	Talousarviotilin nimi	Määräraha		Käytettävissä	Käytetty	Siirr. seur. vuodelle	Huor
		2002	Edell.vuosilta				
11.04.01	Arvonlisäverotulot			-118 361	-118 361		A
12.39.04	Menorästien ja siirtomr.peruutukset						
12.39.10	Muut sekalaiset tulot			-8 785	-8 785		A
24.01.19	Ulkoasiainministeriön alv-menot			32	32		A
24.50.66	Lähialueyhteistyö	148 000	12 470	160 470	105 445	55 025	S3
28.80.24	VEL-perusteinen ja varhaiskunt	2 677	3 396	6 073	6 073		S2
28.81.24.2	Lähialueyhteistyöstä aih.alv			2 256	2 256		A
29.01.19	OPM:n hallinnonalan alv-menot			1 554 722	1 554 722		A
29.01.22.2.	Muut hankeet	22 000	2 909	24 909	14 212	10 697	S3
29.10.21.1	Yleiset toimintamenot	23 547 000	3 064 884	26 611 884	23 549 033	3 062 851	S3
29.10.21.2	Koulutuspoliittisin perustein järj..	42 000	37 478	79 478	38 761	40 717	S3
29.10.22.1	Tutkimus-, kehittämis- ja julkaisut	238 250	136 126	374 376	254 597	119 779	S3
29.10.22.5	Yliopistojen alueellinen kehitt.	210 235	0	210 235	118 024	92 211	S3
29.10.22.6	Yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittäminen	75 000	0	75 000	21 365	53 635	S3
29.10.24	Harjoittelukoulun toimintamenot	2 670 000	10 740	2 680 740	2 624 287	56 453	S2
29.60.25	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	0	15 600	15 600	15 600		S2
29.88.50	SA/tutkimushankkeiden rahoitus	1 242 267	165 551	1 407 818	1 071 536	336 282	S3
29.99.50.12	Nuorten työpajat, syrjäytymisen	10 000	0	10 000	10 000		A
32.01.19	KTM:n hallinnonalan alv-menot			7 571	7 571		A
34.19.19	TM:n hallinnonalan alv-menot			256	256		A
34.06.02.1	Palkkaukset työllistämistuella			291 478	291 478		A
34.06.02.2	Muut menot (työll.tuella)			3 765	3 765		A
	Yhteensä	28 207 429	3 449 154	33 389 517	29 561 867	3 827 650	

Taulukko 20. Yliopiston toimintamenot 2003

Yliopiston toimintamenot v. 2003

Talousarvio tili	Talousarviotilin nimi	Määräraha		Tulot	Käyttävissä	Käytetty	Siirr. seur. vuodelle
		budjetti	Edell.vuosilta				
2910211111	Pysyvät tehtävät	12 986 998	0	0	12 986 998	12 606 644	380 354
2910211112	Toimintamenot	9 915 129	0	209 823	10 124 952	7 861 791	2 263 161
2910211113	Kiinteistömenot	448 116	3 064 884	111 363	3 624 363	3 598 032	26 331
291021111	Yliopiston toimintamenot	23 350 243	3 064 884	321 186	26 736 313	24 066 467	2 669 846
291021112	Julkisoikeudelliset suoritt.	-3 191	0	233 381	230 190	128 977	101 213
29102112	Liiketal maksull.palvelut	0	0	1 088 294	1 088 294	996 451	91 843
29102113	Yhteisrahoitteinen sop.tut.	0	0	2 516 363	2 516 363	2 516 363	0
291021131	Muu ulkopuolinen rahoitus	0	0	147 558	147 558	147 558	0
2910211	Yleiset toimintamenot	199 948	0	0	199 948	0	199 948
Tilijaottelun tasolla							
2910211	Yleiset toimintamenot	23 547 000	3 064 884	4 306 782	30 918 666	27 855 816	3 062 850
2910212	Koulutuspoliittisin perustein	42 000	37 478	56 542	136 020	95 303	40 717
Yhteensä	Momentti 291021	23 589 000	3 102 362	4 363 324	31 054 686	27 951 119	3 103 567

Yliopiston toimintamenot v. 2002

Talousarvio tili	Talousarviotilin nimi	Määräraha		Tulot	Käyttävissä	Käytetty	Siirr. seur. vuodelle
		budjetti	Edell.vuosilta				
2910211111	Pysyvät tehtävät	12 324 084	0	0	12 324 084	11 697 805	626 279
2910211112	Toimintamenot	8 829 610	0	298 183	9 127 793	6 811 657	2 316 136
2910211113	Kiinteistömenot	919 306	2 650 819	106 044	3 676 169	3 583 447	92 722
291021111	Yliopiston toimintamenot	22 073 000	2 650 819	404 227	25 128 046	22 092 909	3 035 137
291021112	Julkisoikeudelliset suoritt.	0	0	206 143	206 143	160 605	45 538
29102112	Liiketal maksull.palvelut	0	0	1 683 841	1 683 841	1 699 633	-15 792
29102113	Yhteisrahoitteinen sop.tut.	0	0	1 945 678	1 945 678	1 945 678	0
291021131	Muu ulkopuolinen rahoitus	0	0	175 551	175 551	175 551	0
Tilijaottelun tasolla							
2910211	Yleiset toimintamenot	22 073 000	2 650 819	4 415 440	29 139 259	26 074 376	3 064 883
2910212	Koulutuspoliittisin perustein	42 000	56 669	27 648	126 317	88 839	37 478
Yhteensä	Momentti 291021	22 115 000	2 707 488	4 443 088	29 265 576	26 163 215	3 102 361

Harjoittelukoulun toimintamenot vuosina 2002-2003

Harjoittelukoulu v. 2002		Määräraha	Edell. vuod	tulot	käyttävissä	käytetty	siirretty
291024	Harj.koulun toimintamenot	2 588 000	12 141	10 160	2 610 301	2 599 561	10 740

Harjoittelukoulu v. 2003

291024	Harj.koulun toimintamenot	2 670 000	10 740	15 456	2 696 196	2 639 743	56 453
--------	---------------------------	-----------	--------	--------	-----------	-----------	--------

4 SISÄINEN VALVONTA

Lapin yliopiston toimintaorganisaatio on määritelty yliopiston johtosäännössä. Sisäisen valvonnan osalta tarkentavat määräykset ovat yliopiston taloussäännössä. Päätöksenteon siirtyessä yhä enemmän toimintayksiköille itselleen on niiden oma vastuu voimavarojen tehokkaasta ja tarkoituksenmukaisesta käytöstä lisääntynyt. Yliopiston keskushallinnon tehtävä on turvata, että tietojärjestelmät antavat johtamista ja toiminnan seuraamista varten riittävän ajantasaisen tiedon.

Yliopiston sisäisestä tarkastuksesta ja sen kehittamisestä vastaavat rehtori ja hallintojohtaja. Yliopiston toiminnan laajuuden ja luonteen huomioon ottaen erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota ei ole luotu.

Sisäistä tarkastusta keskeisempänä yliopisto on pitänyt sisäisen tarkkailun ja toimintaprosessien kehittämistä. Yliopiston suunnittelu- ja seurantajärjestelmä on toteutettu niin, että yksiköt raportoivat toiminnastaan kolme kertaa vuodessa. Tilipalveluiden vastuualue tarkastaa osaltaan pistokokein toiminnan oikeellisuutta ja huolehtii käteiskassojen tarkastuksesta kaksi kertaa vuodessa. Vuoden 2003 aikana erityistarkkailussa olivat Täydennyskoulutuskeskuksen rakennerahastohankkeet ja maksullinen palvelutoiminta. Vuoden aikana on selvitetty myös Arktisen keskuksen ja Arktikum Palvelu Oy:n keskinäistä suhdetta ja toimintaperiaatteita.

Yliopiston sisäisessä valvonnassa suurimmaksi ongelmaksi on noussut kasvava ulkopuolinen rahoitus. Projektitoimintaa vaikeuttavat rahoittajien erilaiset käytännöt, projektihenkilökunnan määräaikaisuus ja henkilöresurssien puute projektien hallinnossa ja taloudenhoidossa.

Yliopisto on vuonna 2003 uusinnut johtosääntönsä. Johtosäännöllä on muutettu yliopiston toimintaorganisaatiota ja johtamisjärjestelmää. Projekti- ja taloushallintoa koskevat sisäiset ohjeet tullaan jatkossa tarkistamaan johtosäännön mukaisiksi.

5 ALLEKIRJOITUKSET